

LETO XXII. Stev. 31
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA OREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka v Cena 10 dinarjev

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE

Ljudska
PRAVICA

Ljudska pravica
USTANOVLJENA 2. OKTOBRA
1945 v MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZRA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
V OD 1. JUNJA 1951 IZRAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI z »BORBO«

GUY MOLLET V ALŽIRU

VLADA PREDLAGA MIR
PRISELJENCI PA GA ODKLANJAJO
Ministrskega predsednika so sprejeli s kamenjem - Catroux odstopil

Alžir, 6. febr. (AFP). Danes je prispel v Alžir predsednik francoske vlade Guy Mollet. Na letališču so ga sprejeli državni tajnik za alžirska vprašanja v obrambnem ministrstvu Max Lejeune, predsednik alžirske zbornice Abdel Kader in drugi.
Po prihodu je imel Mollet že na letališču kratek govor, v katerem je poudaril, da želi njegova vlada Alžiru predvsem zagotoviti mir. Pozval je alžirske prebivalce, naj bo mirno in hladnokrvno, in rekel, da ne prihaja z nekakšnim čudežnim zdravilom, izdelanim v Parizu, marveč zato, da bi se boljše seznanil s potrebami in težnjami vseh prebivalcev dežele. Zatem je pripomnil, da bo

spoštoval pravice vseh prebivalcev, bodisi da so muslimani ali ne. Njegova navzočnost v Alžiru naj potrdi neločljive vezi med Alžir in Francijo. Rekel je, da globoko veruje v francosko-muslimansko skupnost. Naposled je pripomnil, da bo med svojim bivanjem v Alžiru naslovil na prebivalstvo Alžira poslanico.
Zatem je francoski ministrski predsednik krenil s svojim spremstvom k spomeniku padlim borcem. Tam ga je čakala množica ljudi. Nekaj ljudi ga je obsipalo s cvetjem, hkrati pa so nanj leteli kamni. Slovesnost pred spomenikom je bila zelo kratka in minila je v hudem hrušču in trušču.

Mollet se je zatem odpeljal z avtomobilom v Poletno palačo, množica ljudi pa je potem prebila policijski kordon in potepala venec, ki ga je predsednik vlade položil na spomenik padlim borcem. Množica je ob vznožju spomenika začela peti marseljezo ter vzklikati »Mollet v Pariz« in »Soustelle - Soustelle!«.
Vojaška policija in pripadniki varnostnih oddelkov so večkrat posredovali in razpoldi množico s kopiti pušk in pendreki.
Na željo predsednika francoske vlade je nočjo prispel v Alžir minister za socialno skrbstvo Albert Gazier. Tu bo ostal nekaj dni, da bi pričel socialne probleme te dežele.
V vladnih krogih izjavljajo, da je novi francoski minister - rezident v Alžiru general Catroux danes odstopil.
Guy Mollet je generala še nočjo sprejel. Sestanek je trajal pol ure.
Po sestanku je Guy Mollet izjavil, da je odstop generala Catrouxa sprejel. Catroux je odstopil zato, ker so francoski priseljenci na današnjih demonstracijah v Alžiru zahtevali, naj bi na ta položaj imenovali bivšega generalnega rezidenta v Alžiru Jacquesa Soustellea, in ker so izražali nezadovoljstvo z novim ministrom rezidentom Catrouxom.
Pariz, 6. febr. (AFP). Po mnenju pariških krogov je naloga, ki naj bi jo izpolnil Mollet v Alžiru, izredno težavna in delikatna.
Sodeč po zadnjih vesteh, se je tudi v Alžiru napetost še stopnjevala. Mnoge priseljske organizacije in poujadisti so trdno sklenili bojkotirati sprejem predsednika vlade v Alžiru.
Nezadovoljstvo francoskih priseljenecv v Alžiru s predlogi nove vlade za ureditev alžirskega vprašanja, ki je zdaj večje kakor kdajkoli prej, pa tudi odločna zahteva alžirske »Fronte narodne osvoboditve« po priznanju neodvisnosti Alžira sta vplivala, da prevladuje v Parizu vzdušje negotovosti glede izida akcije, ki jo je začel prvak Republikanske fronte.
»Vem, da me čakajo v Alžiru težavni dnevi, toda tam ostanem tudi tri tedne, če bo to treba,« je izjavil Guy Mollet tik pred odhodom iz Pariza in tako tudi sam opozoril na splošno vznemirjenje.

NOV KORAK TUNIZIJE
na poti do popolne neodvisnosti

Francoska vlada je priznala Tuniziji pravico do lastne vojske in diplomacije v koordinaciji s Francijo
Pariz, 6. febr. (Tanjug). V pariških dobro poučenih krogih danes poudarjajo, da bo francoska vlada načelno priznala Tuniziji »neodvisnost v okviru medsebojne sovisnosti s Francijo«. Tuniška vlada bi s tem dobila pravico na »koordinirano« lastno diplomacijo in »koordinirano« nacionalno vojsko v okviru francoske diplomacije in narodne obrambe. Pričakujejo, da bo ta sklep francoske vlade kmalu uradno objavljen.
To je posledica številnih političnih razgovorov, ki jih je imel dnevi vodja Neodestura Habib Burgiba v francoskem glavnem mestu. Sestal se je z ministrskim predsednikom Guy Molletom, z ministrom brez listnice Mendès-Franceom in zunanjim ministrom Christianom Pineaujem. Po teh pogajanjih je Habib Burgiba izjavil, da je bil »napravljen še en korak naprej na poti do neodvisnosti Tunizije.«
Popoldne je Burgiba sprejel predsednik republike René Coty. Tukajšnji politični krogi poudarjajo, da pomeni načelno priznanje tuniške neodvisnosti nov osebni uspeh predsednika »Neodestura« Burgibe, kakor tudi njegove zamisli o izgradnji Tunizije v sodelovanju s Francijo.

PRIZADEVANJA ZA EUROATOM
René Meyer išče pomoči v ZDA - Spaakova bojazen, da ne bi Zahodna Evropa gospodarsko zaostala

Pariški vladni krogi z zanimanjem pričakujejo sadove akcije Renéja Meyera, predsednika Visoke oblasti zahodnoevropske Skupnosti za premostitev in jeklo, ki je danes prispel v ZDA, da bi izposloval ameriško pomoč pri ustanovitvi agencije EUROATOM kot mednarodne ustanove »zahodne male Evrope« za mirnodobno uporabo jedrske energije. Napor za ustanovitev te agencije so del zunanjepolitičnega programa nove francoske vlade in ministrski predsednik Guy Mollet je eden izmed pobudnikov pripravljenega odbora za njeno ustanovitev.
Zahodnoevropske dežele niso enakih misli glede te agencije in njenih nalog. Dosedanji napori zahodnoevropskih dežel, posebno še Velike Britanije in nekaterih skandinavskih držav, da bi podobno agencijo ustanovili v okviru Evropske organizacije za gospodarsko sodelovanje, so še vedno v začetni fazi, ker je ameriška pomoč pogojno vezana na nadzorni položaj takšne organizacije.
Mnogi francoski in zahodnoevropski liberalni krogi vidijo v tej novi akciji za ustanovitev agencije EUROATOM oživilje evropskih idej, ki so doživele najhujši udarec z odklonitvijo Evropske obrambne skupnosti v

francoskem parlamentu. Vodilni zagovorniki »evroatomske« ideje, kakor na primer belgijski ministrski predsednik Paul Henri Spaak in drugi, opozarjajo, da bodo zahodnoevropske države brez takšne mednarodne agencije in podpore ZDA »zaostale v splošnem gospodarskem razvoju sveta.«

SEGNI IN MARTINO V BONNU
V znamenju »tradicionalnega prijateljstva«
Razen gospodarskih sporazumov si obetajo v Bonnu od tega obiska tudi tesnejše sodelovanje obeh držav v mednarodni politiki

Bonn, 6. februarja. Danes sta v Bonn prispela na štiridnevni uradni obisk italijanski ministrski predsednik Segni in zunanji minister Martino. Jutri bo prvi razgovor med kanclerjem Adenauerjem in ministrskim predsednikom Segnijem, kakor tudi med njunima zunanjima ministroma. S področja medsebojnih odnosov bo na razgovorih dobilo prednost, kakor tu poudarjajo, vprašanje nadaljnje razširitve trgovinske izmenjave med Italijo in Zahodno Nemčijo, dalje analiza možnosti za plasman nemškega kapitala v Južni Italiji in zaposlitev delovne sile iz Italije v Nemčiji.
Med obiskom bo podpisan tudi sporazum o kulturnem sodelovanju, ki ga pripravljajo že kake štiri leta. Prav tako pričakujejo, da se bodo ob tej priložnosti sporazumeli tudi o pogodbi o prijateljstvu, trgovini in pomorskem

prometu, ki naj bi »oživila tradicionalno prijateljstvo med obema narodoma.«
S področja mednarodne politike bo v ospredju bližnjih razgovorov predvsem problem nadaljnega razvoja sodelovanja med zahodno - evropskimi deželami,

Italijanski ministrski predsednik Segni

VREMENSKA NAPOVED
za torek, 7. februarja

Nekoliko toplejše, zmerno oblačno, v vzhodni Sloveniji oblačno in vmes nekaj snežnih padavin. Temperatura ponoči med -7 in -12, na Primorskem do -4, podnevi med -4 in -7, na Primorskem okoli 0 stopinj Celzija.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

Dnevno poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za dne 5. januarja 1956.
Srednji dotok v m³/sek. (prve številke za leto 1956, druge za 1955):
Drava pri Dravogradu 77, 144; Sava pri Mostah 82, 88; Sava pri Medvodah 31, 51,1; Soča pri Doblarju 20, 29,7.
Indeks proizvodnje hidroelektrarn v primerjavi z letom 1955: 63.

Kralj Saud o sporu zaradi oaze Buraimi

London, 6. febr. (Tanjug). Kralj Saudske Arabije Saud je izjavil dopisniku »Daily Expressa«, da je pripravljen odstopiti neki britanski družbi izkoriščanje petroleja v oazi Buraima, če Velika Britanija prizna njegovi državi suverenost nad tem področjem.

Vabilo iz Bolgarije

Beograd, 6. febr. (Tanjug). Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je prejel od predsednika bolgarskega Narodnega sobranja Ferdinanda Kozovskega pismo, v katerem ta v imenu Narodnega sobranja vabi Zvezno ljudsko skupščino, naj pošlje svojo delegacijo v LR Bolgarijo na obisk.
Predsednik Kozovski izraža v pismu prepričanje, da bo navezava neposrednih stikov med skupščinama obeh dežel neposreden prispevek k njenemu skupnemu naporu za okrepitev miru na Balkanu in po vsem svetu.
Do obiska naj bi na željo Narodnega sobranja prišlo prve dni marca, če bo naša Zvezna ljudska skupščina v teh dneh mogla poslati delegacijo.

Aleš Bebler v Marseilleu

Marseille, 6. febr. (AFP). Jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Aleš Bebler je prispel danes v Marseille. Dr. Beblerja je popoldne v mestnem magistratu sprejel župan in minister za prekomorska francoska ozemlja Gaston Defferre skupaj z drugimi civilnimi in vojaškimi osebnostmi.
Popoldne je jugoslovanski veleposlanik dr. Bebler v muzeju Cantini svečano odprl razstavo srbskih srednjeveških fresk.

ZSSR in Pakistan

Nikolaj Bulganin o odnošjih med obema sosednjima deželama

Moskva, 6. febr. (Tanjug). Na današnjem sestanku z novinarji je načelnik tiskovnega oddelka Iljičev govoril o vprašanjih, ki jih je agencija »United Press of Pakistan« poslala sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganinu, kakor tudi z odgovori predsednika Bulganina.
Na vprašanje, ali je moč odnose med SZ in Pakistanom izboljšati, je predsednik Bulganin odgovoril, da so dane možnosti za izboljšanje odnosov med obema deželama. Pripomnil je, da stoji Sovjetska zveza na stališču mirne koeksistence in prijateljskega sodelovanja med državami z različnimi družbenimi sistemi. Poudaril je tudi, da je SZ zoper kakršnokoli vmešavanje v notranje zadeve drugih dežel in da ima Pakistan pravico urejati svoje notranje zadeve po svojem preudarku.

Predsednik Bulganin je dalje rekel, da bi odnosi med obema deželama lahko sloneli na znanih petih načelih mirne koeksistence. Na vprašanje, na katerih področjih je moč doseči sodelovanje med SZ in Pakistanom, je predsednik sovjetske vlade odgovoril, da je moč sodelovanje med obema deželama uspešno razviti na gospodarskem, tehničnem, kulturnem in na drugih področjih. Ko je tako poudaril možnost gospodarskega sodelovanja, je predsednik Bulganin rekel, da SZ v nasprotju z zahodnimi deželami svoje pomoči drugim deželam ne veže s političnimi ali vojaškimi pogoji.
V SZ, je dalje poudaril Bulganin, so dane stvarne možnosti za razširitev trgovinskih stikov s Pakistanom. SZ bi lahko v Pakistanu kupovala kmetijske pridelke in druge proizvode, prodajala pa tej deželi industrijsko opremo, kmetijske in druge stroje itd. Poudaril je, da bi bilo treba v ta namen skleniti tudi poseben trgovinski sporazum.
Na koncu je Bulganin pozitivno odgovoril na vprašanje, ali je SZ pripravljena Pakistanu posredovati svoje tehnične izkušnje s področja uporabe atomske energije v miroljubne namene.

Bulganin pa je tudi poudaril, da je SZ nasprotnik »vojaško političnih agresivnih blokov«, kakor sta SEATO in Bagdadski pakt, katerih član je tudi Pakistan. Pripomnil je, da Sovjetska zveza mora reagirati, če se neke sosedne države, med njimi tudi Pakistan, zavoljo tujih koristi vključujejo v vojaško politične bloke, ki ogrožajo varnost SZ.

SEJA SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO LRS

Letošnje Prešernove nagrade

Nagrado za znanost prejmeta dr. Jovan Hadži in dr. Aleš Strojnik, za umetnost pa dr. Anton Sovre, dr. Ferdo Kozak in Vilma Bukovec

Ljubljana, 6. februarja. Današnje XVI. redne seje Sveta za prosveto in kulturo LRS pod predsedstvom Dolmeta Vogelnika se je udeležil tudi član Izvršnega sveta LRS Boris Kocjančič. Svet je razpravljal o predlogih odbora za splošno izobraževanje in to: o predmetniku in učnem načrtu za Srednjo vzgojiteljsko šolo, o novem šolskem koledarju, o začasnem pravilniku o popravni izpiti, o komisiji za odobravanje gradenj in opreme šolskih in vzgojnih objektov in o predlogu uredbe o pravici učnega in vzgojnega osebja do brezplačnega stanovanja in kuriva. Razen tega je glavna komisija za podelitev Prešernovih nagrad za leto 1955 navedla svoje predloge in utemeljitve za imenovanje nagrade, ki jih je Svet sprejel.

Živalna je bila razprava zlasti o novem šolskem koledarju, ki pa se je omejila zgolj na posamezne predloge, ker bo Zvezni izvršni svet po besedah tovariša Kocjančiča v kratkem prinesel uredbo o enotnem šolskem koledarju za vse šole v Jugoslaviji, kakor hkrati rešil tudi vprašanja mature, male mature in popravni izpiti, ki se pred izvedbo šolske reforme. Svet je nato sprejel začasni pravilnik o popravni izpiti, kakor tudi sklep, da se osnuje komisija za odobravanje gradenj novih šolskih poslopj. Ta komisija je potrebna predvsem zaradi racionalnega trošenja denarnih sredstev za šolstvo, kjer so ogromne potrebe, a le malo denarja. V to komisijo bodo pritegnili tako pedagoške in zdravstvene delavce kakor arhitekta in bo komisija planško vodila v sporazumu z ostalimi komisijami po drugih republikah gradnjo novih šol. Gre namreč za enotna merila in za pregled celotnih republiških potreb tako v šolstvu kakor tudi za gradnjo ljudskoprosvetnih domov.

logov, za umetniška dela pa 15. Od teh za literarne stvaritve 5, za likovne 3, za reproduktivno glasbeno delo 3 in za gledališko umetnost 4 predloge. Glavna komisija je predlagala Svetu naslednje predloge za letošnje Prešernove nagrade, ki jih je Svet sprejel:
1. Prva nagrada za znanstveno delo se ne podeli.
2. Dve drugi nagradi v znesku 150.000 din prejmeta prof. akademik Jovan Hadži za dve razpravi iz zoologije, in sicer za razpravo »Morfološki značaj pneumatofora pri sifonofarahn« in za razpravo »Nadaljnja raziskavanja o ishiropsalidih« (opeliones) in dr. Aleš Strojnik, ki je izdelal v minulem letu prvi elektronski mikroskop na elektrotehničnem oddelku Tehnične fakultete v Ljubljani.
3. Prvo nagrado za umetniško delo v znesku 300.000 din prejme dr. Anton Sovre za prevoda »Pisma mračnjakov« in za »Poslednje dneve Sokrata«. Drugo nagrado v znesku 150.000 pa dr. Ferdo Kozak za zbirko novel »Popotoval sem v domovino«.
4. Prav tako prejme drugo nagrado za umetnost v znesku 150 tisoč din operna pevka Vilma Bukovec za njene vloge v preteklem letu, zlasti pa za »Manon« v istimenski Massenetovi operi.

V drugi in poslednji točki današnjega dnevnega reda seje Sveta za prosveto in kulturo LRS je dr. Jože Goričar kot predsednik Glavne komisije za Prešernove nagrade podal predloge za dela, nastala lani na področju znanosti in umetnosti, za katera je komisija mnenja, da zaslužijo visoko priznanje v dodelitvi Prešernove nagrade. Svet za prosveto in kulturo letos drugič podeljuje Prešernove nagrade. Glavna komisija je prejela od področnih komisij za znanstvena dela 6 pred-

loženih del, za katera je komisija mnenja, da zaslužijo visoko priznanje v dodelitvi Prešernove nagrade. Svet za prosveto in kulturo letos drugič podeljuje Prešernove nagrade. Glavna komisija je prejela od področnih komisij za znanstvena dela 6 pred-

loženih del, za katera je komisija mnenja, da zaslužijo visoko priznanje v dodelitvi Prešernove nagrade. Svet za prosveto in kulturo letos drugič podeljuje Prešernove nagrade. Glavna komisija je prejela od področnih komisij za znanstvena dela 6 pred-

Na koncu je Svet razpravljal v zvezi s podeljevanjem Prešernovih nagrad še o tem, da bi bilo treba Zakon o Prešernovih nagradah spremeniti v toliko, da bi doletel tudi posebne nagrade za življenjsko delo znanstvenih in kulturnih delavcev, posebno nagrade za uspešno delo prosvetnih delavcev in hkrati tudi zvišal nagrade, da bi bile v sorazmerju z nekaterimi časopisnimi in založniškimi literarnimi nagradami.

Hammarskjöld o vlogi Indije in drugih azijskih dežel v razvoju mednarodnih političnih in gospodarskih odnošajev

New Delhi, 6. febr. (IIS). Generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld je odpotoval iz New Delhija v Rangun.
V govoru po vseindijskem radiu je Hammarskjöld sinoči rekel, da so izkušnje, ki si jih je pridobil v Indiji, še bolj utrdile njegovo prepričanje, da Azija, posebno še Indija, veliko prispeva k ureditvi svetovnih vprašanj. Pripomnil je, da so bili njegovi razgovori z ministrskim predsednikom Nehrujem in drugimi indijskimi državniki zelo

koristni in hrabrilni in da so važni činitelj na tej njegovi poti, na katero je šel kot generalni tajnik OZN.
O delu Gospodarske komisije OZN za Azijo in Daljni vzhod v Bangaloru je Hammarskjöld izjavil, da je to zasedanje spodbudilo delo za pomoč azijskim narodom, da bi si izboljšali življenjski standard. Rekel je tudi, da je delo komisije pokazalo, da Azija na gospodarskem in socialnem področju lahko veliko prispeva k obči človeški blaginji.

Škodljiva pot

So podjetja, ki načeloma pri-trjujejo ekonomski politiki, ki usmerja naša prizadevanja k stabilizaciji tržišča in izboljševanju standarda, v svoji konkretni praksi pa ravnajo proti duhu teh smernic. To odseva tudi iz osnutkov letošnjih družbenih planov nekaterih podjetij. Taki pojavi so sicer le v posameznih podjetjih, vendar jih tudi v tem omejenem obsegu ne smemo dopustiti, ker so zelo škodni.

Tovarna tiskanega blaga v Kranju predvideva letos zmanjšanje proizvodnje za 6,6 % v primerjavi z lanskoletno proizvodnjo, medtem ko planira lanskoletno šteti delovne sile. Po osnutku svojega družbenega plana naj bi tržišča uresničila 99,3 odstotka lanskoletnega količinskega plana, šteli delovne sile pa naj bi se povečalo za 4,8 odstotka, »Zica« v Ljutomeru predvideva povečanje za 12,2 %, šteli delovne sile pa naj bi se povečalo za 30 %. O težnjah nekaterih podjetij, da bi povečevali šteli delovne sile, ne da bi hkrati predvidevali tudi povečanje proizvodnje je bilo slišati tudi v razpravi na konferenci Zveze komunistov za ljubljanski okraj.

Morda ima to ali ono izmed prizadetih podjetij tudi ustrezne temeljitve za takšna predvidevanja, ki bi jih bilo zanimivo zvedeti. Toda v nekaterih podjetjih se izgovarjajo samo na objektivne vzroke, zanemarjajo pa vlogo subjektivnih sil. Sestavljalci osnutkov letošnjih družbenih planov nekaterih podjetij so prezrli borbo za povečanje delovne proizvodnosti, njihovi osnutki ne govorijo o upanju na realnejših norm. Izpopolnjevanju organizacijske dela, premišljenega nagrajevanja, o racionalnejšem izkoriščanju strojev, delovne sile in delovnega časa. V tem se kaže lažnost. Laže je pač planirati manjšo proizvodnjo in potem prikazovati presežanje nizkih planov kot pa iz skrbno sestavljenih analiz izluščiti realne možnosti za doseganje večje proizvodnosti dela in proizvodnje ter se lotovati ustreznih ukrepov.

V osnutkih družbenih planov nekaterih podjetij je moč na prvi pogled zaznati nelogičnost, ki se kaže v tem, da podjetje predvideva enako ali celo manjše izkoriščanje svojih zmogljivosti, enako ali celo manjšo proizvodnjo, kot je bila lanskoletna realizacija, ponekod pa hkrati z zmanjšanjem proizvodnje planirajo celo povečanje števila delovne sile. Ponekod torej spet računajo s črnimi brigadami, z rezerno delovno silo. So primeri ko se zmagujejo strokovne razlage, da predstavljajo plače v strukturi cene samo nekaj odstotkov in da se torej ne plača varčevati z delovno silo. Take razlage so zelo enostranske, bistveno pomanjkljive, nestrokovne.

Tega vprašanja ni moč pravilno analizirati, če obravnavamo strukturo cene nekega proizvoda samo s stališča ene same industrijske veje a.i. celo enega samega podjetja. Grobo povedano, v ceni določene artikla, ki predstavlja družbeni proizvod, so sumirani izdatki za plače, ki so bili potrebni v celotnem proizvodnem procesu, v katerem je iz surovine nastajal polproizvod in končni finalni proizvod. Če imamo pred očmi proizvodni proces v širšem smislu, in pa tudi to, da s povečanjem števila delovne sile rastejo tudi nekateri drugi stroški (prispevajo za socialno zavarovanje, stroški, ki so v zvezi z novim delovnim mestom, potrebe po novih stanovanjih itd.), potem se nam vloga plač v strukturi cene pokaže v bistveno drugačni luči, kot jo prikazujejo posamezniki v nekaterih gospodarskih organizacijah. Količka temeljitejša analiza tega problema bi opozorila, kako pomembno vpliva racionalna zaposlitev delovne sile na ceno proizvodov. Praksa nas je pa tudi prepričala, da ustvarja porast števila zaposlenih, ki ga ne srva hkrati ustrezno povečanje proizvodnje, prepred med kupnimi in blagovnimi fond, kar žene cene navzgor. Pri tem se seveda povečuje le skupni kupni fond, medtem ko se kupni fond posameznika celo zmanjšuje, ker se plačni fond porazdeli na več ljudi.

V naši gospodarski politiki stremimo zdaj predvsem za tem, da bi stabilizirali trg in da bi na tej snovi začeli vplivati na postopno izboljševanje standarda predvsem tistih delovnih ljudi, ki žive samo od svoje plače, iz rok r. usta. To pot pa lahko učinkovito začnemo predvsem z odločnejšo usmeritvijo k povečevanju delovne proizvodnosti. V proizvodnosti dela se skrivajo namreč še velike notranje rezerve gospodarstva. Ravno teza za osnutki družbenih planov nekaterih podjetij ne upoštevajo v zadostni meri, posamezni osnutki na kažejo celo pomanjkljivo težnjo. Take težnje izvirajo deloma tudi iz objektivnih vzrokov (tržišče se ne silil podjetje k povečanju delovne

proizvodnosti, plačni sistem v tej smeri se ni dovolj izpopolnjen itd.). Vendar je treba imeti pred očmi, da gibalne sile gospodarstvenega razvijanja ne predstavljajo samo objektivni ekonomski pojavi, marveč so pomembne aktivne sile tudi subjektivni činitelji, ki lahko zapolnijo marsikatero vrzel objektivne narave.

Ravno vpliva ter subjektivnih činiteljev pa pogrešamo v osnutkih družbenih planov nekaterih podjetij. Posvet o osnutkih družbenih planov podjetij v kranjskem okraju, ki je bil prejšnji teden, je na primer opozoril, da so osnutki v nekaterih podjetjih sestavljali le po dva, trije vodilni uslužbenec, brez skrbne analize problematike in brez pravih odnosov do izredno pomembnih družbenih problemov. Organi delavskega upravljanja v nekaterih primerih sploh niso razpravljali o teh osnutkih. Drugače pa so osnutki družbenega plana sestavljali na primer v kranjski tovarni »Planika« le tu je sodeloval pri tem delu kolektiv. Osnutek so sestavljali po oddelkih. Poučno pri tem je to, da osnutki plana tega podjetja predvideva nadaljnje povečanje delovne proizvodnosti, kar je uspeh kolektivnega upravljanja, deloma pa gre tudi za rezultat razvoja razmeroma še mladega podjetja.

V zadnjih mesecih smo s prizadevanji, da bi stabilizirali tržišče, že dosegli nekatere uspehe, toda te uspehe bi nam kaj lahko spet omajale zaviralne in celo rušilne težnje, ki jih je moč opaziti v osnutkih nekaterih družbenih planov. Nikakor ni moč dopustiti, da bi se ponekod izgovarjali samo na nekatere često neresnične objektivne težave, čes: »Kako naj se borimo, da bi povečevali proizvodnjo, ko pa niti še ne vemo, kako bo letos s surovinami, elektriko itd.« V nekaterih primerih je res treba upoštevati tudi kako objektivno težavo, toda upoštevati je treba realno, ne pa pretiravati in uganjati nepotreben pesimizem. S takšnim izgovarjanjem na objektivne težave bi se samo demobilizirali in oddaljevali od realnih možnosti za doseganje delovne proizvodnosti, ki je osnova za realno izboljševanje standarda.

Komunisti, delanski svetovi in sindikalne podružnice morajo zato aktivne poseči v delo pri sestavljanju osnutkov družbenih planov in onemogočiti težnje, ki so posem nasprotne duhu naše gospodarske politike. Gre za aktivnejši odnos vseh subjektivnih sil v vsaki posamezni gospodarski organizaciji do stabilizacije tržišča, do standarda predvsem tistih, ki žive samo od svoje plače. M. Z.

Posvetovanje upravnega odbora Združenja časopisnih podjetij FLRJ

Ljubljana, 6. febr. Upravni odbor Združenja časopisnih podjetij FLRJ je imel pod predsedstvom Iva Sarajčiča, direktorja »Borbe«, včeraj in danes posvetovanje, na katerem so razen drugega razpravljali tudi o preskrbi časopisov z roto papirjem, nakar je bila izvršena razdelitev letošnjega kontingenta papirja.

Upravni odbor založniških podjetij FLRJ je proučil tudi položaj v distribucijski mreži, prek katere prodajajo časopise v naši državi, in ugotovil vrsto slabosti in pomanjkljivosti ter nekatere nelojalne postopke, ki dovajajo celo do diskriminacije posameznih časopisov na nekaterih področjih. Nelojalna konkurenca se opaža v zadnjem času najbolj na področju LR Bosne in Hercegovine, kjer domača distribucijska mreža podvzema ukrepe, ki omejujejo možnost prodaje listov z drugih področij. Upravni odbor Združenja FLRJ obsoja tako ravnanje kot nasprotno duhu in določilom pravil Združenja ter priporoča zainteresiranim podjetjem, da čimprej rešijo nastale spore in najdejo v skladu s pravili Združenja najpraviše način za nemoteno distribucijo vsega jugoslovanskega tiska na področju LR BiH.

Stanovanje za naše razmere

Tak je delovni naslov razstave, ki bo maja v Ljubljani hkrati s posvetovanjem o stanovanjski izgradnji in redno letno skupščino Stalne konference mest

Ze nekaj mesecev so v teku priprave za razstavo »Stanovanje za naše razmere«, ki pomeni skupno s posvetovanjem o stanovanjski izgradnji pomembno akcijo za temeljitejšo reševanje tega vprašanja. Včeraj popoldne je predsednik organizacijskega odbora inž. Marjan Tepina seznanil novinarje z načrti in stanjem priprav za razstavo.

SIRSA MATERIALNA OSNOVA

Razstavo pripravljamo v letu, ko z uveljavljanjem Zakona o stanovanjskem prispevku ustvarjamo široko materialno osnovo stanovanjske izgradnje pri nas. In prav zdaj je tudi čas, da temeraj vsi spregovorimo, kako potrošiti ta sredstva za hitro, sodobno

in ekonomično izgradnjo. Stanovanjsko vprašanje je nujen spremljevalec hitre industrializacije in ga moramo iz teh razlogov reševati kot kompleksni družbeni problem. Prav ta razstava naj bi prikazala skupna načela in kriterije, s katerimi bomo ta družbeni problem najsmotrneje reševali.

Razstavo bodo razdelili na dva dela, na propagandno-didaktični in na komercialni del. Del razstave bo v prostorih nove palače ob Titovi cesti, drugi komercialni del pa v vseh prostorih Gospodarskega razstavišča. Propagandni del razstave bodo uredili tako, da bo po že sprejetem scenariju zbrana bogata dokumentacija (grafikoni, makete, simboli, modeli v naravnih velikosti), ki bo ilustrirala ta skupna načela in kriterije na različnih področjih stanovanjske izgradnje. Na razstavi more sodelovati vsak posameznik in vsaka organizacija, ki bi z resno dokumentacijo podprla ali ovrgla postavljena stališča.

meznik in vsaka organizacija, ki bi z resno dokumentacijo podprla ali ovrgla postavljena stališča.

OSREDNJI DEL RAZSTAVE

V osrednjem delu razstave bodo prireditelji skušali odgovoriti na naslednja vprašanja: urbanizem in stanovanjska izgradnja, geofizični vplivi na kvaliteto stanovanja, stanovanjske zadruge, sistemi gradnje stanovanjskih hiš, družbeno upravljanje stanovanjskega fonda, ureditev stanovanjske hiše in stanovanja, sodobna oprema, disciplina uživalcev stanovanja, pohištvo in kultura stanovanja. Razen tega bo razstava prikazala tudi zgodovinski razvoj tehnike gradnje in razvoj stanovanjskega vprašanja pri nas pred in po vojni. V pripravah na razstavo bodo sodelovale mnoge zvezne organizacije in združenja, pozvali pa so tudi številne gospodarske in projektantske organizacije.

NATEČAJ ZA TRI NAČRTE

V okviru priprav na razstavo so razpisali tudi vsedravnatečaj za tri načrte: predlog za industrijsko izdelavo pohištva, načrt vrstne hiše in načrt vzla sanitarnih inštalacij v stanovanju. Natečaj bo zbral bogato gradivo za nekatere važne elemente v naši stanovanjski izgradnji. V sedanjem razdobju je za nas posebno zanimiv tip tako imenovane vrstne hiše, ki še najuspešneje združuje koristi individualnih gradenj in zahteve po sodobni komunalni in urbanistični ureditvi. Z gradnjo vrstnih hiš bo moč zavreti nesmotrno gradnjo individualnih stanovanjskih hišic, ki nas zadnje čase vse bolj zaskrbljuje.

V okviru prireditev bo tudi vsedravno posvetovanje o stanovanjski izgradnji, na katerem bodo razpravljali o naslednjih problemih: o sodelovanju industrije pri gradnji stanovanj, o organizaciji znanstveno-raziskovalnega dela, vprašanju ekonomskih namenj, o družbenem upravljanju, o materialni osnovi izgradnje stanovanj v Jugoslaviji ter o družini in stanovanjskih pogojih. Na posvetovanju bodo razen udeležencev letne skupščine Stalne konference mest sodelovali tudi strokovnjaki za stanovanjsko izgradnjo iz vse Jugoslavije.

Sklepi posvetovanja stomatologov v Ljubljani

V Ljubljani je bilo zaključeno dvodnevno posvetovanje stomatologov iz Beograda, Zagreba in Ljubljane ter predstavnikov študentov stomatoloških odsekov medicinskih fakultet. Na posvetovanju so sklenili predlagati ustanovitve popolnih stomatoloških fakultet v Zagrebu in izenačiti študije na vseh stomatoloških fakultetah v državi. Sprejeli so tudi sklep proti šolanju dentistov v dentističnih šolah, ker sodijo, da je za to delo potrebna fakultetna izobrazba.

Uvoz živil hudo obremenjuje našo trgovinsko bilanco

Lani smo uvozili za 29 milijard dinarjev pšenice, maščob in sladkorja

Našo trgovinsko bilanco je lani posebna občutno obremenil uvoz živil kot posledica slabe letine v 1954 letu. Približno 28 % vsega našega uvoza je odpadlo na živila nasproti 23 % v prejšnjem letu. Nad 29 milijard deviznih dinarjev je dosegla samo vrednost uvožene pšenice, kateori in sladkorja. Potreba tako znatnega uvoza živil nam kategorično narekuje, da še podvojimo skrb za povečanje naše domače proizvodnje ter osnovnih živil.

Povečal pa se je lani tudi uvoz raznega drugega blaga za prehrano, zlasti kolonialnega blaga. Tega uvoza v interesu naše življenjske ravni ne moremo zmanjševati, nasprotno, v perspektivi se bo verjetno še povečal, kajti v kompleks vprašanji, ki so v zvezi z življenjsko ravnijo spada brez dvoma tudi preskrbljenost trga s tem blagom.

Lanski povečan uvoz živil je bil predvsem posledica izredno slabe letine 1954, zaradi katere je bilo treba do nove letine uvoziti velike količine pšenice. Tako smo morali lani uvoziti 975.000 pšenice nasproti 831.000 tonam oziroma

758.000 tonam v prejšnjih dveh letih. Pridelek pšenice je bil v letu 1954 skoraj najslabši po vojni. Pridelali smo komaj 1.381.000 ton. Lanska letina je bila neprijetno boljša, saj nam je dala 2.430.000 ton pšenice, pri čemer ni bistveno zaostajala za najboljšimi povojnimi leti. Navzlic temu pa lanski pridelek ne bo kril vseh naših potreb in bomo morali tudi letos uvažati pšenico, četudi ne v tako velikem obsegu kakor lani. Prav te dni je Zvezna uprava za prehrano sklenila s predstavniki ameriške vlade sporazum za dobavo 550 tisoč ton ameriške pšenice.

Tudi izredno slab pridelek koruze v letu 1954, ki je dosegel le 1,95 milijona ton nasproti 3 milijonov ton v prejšnjem letu, je občutno obremenil našo trgovinsko bilanco. Zaradi pomanjkanja koruze se je občutno zmanjšala možnost pitanja prašičev. Tako smo morali lani uvoziti kar 45.300 ton masti in margarine nasproti 22.700 tonam v prejšnjem letu. Za te uvožene maščobe pa smo morali žrtvovati skoraj 4,6 milijarde din. Spričo dobre lanske letine koruze tudi uvoz maščob letos ne bo potreben v takšnem obsegu kakor lani, vendar je Zvezna uprava za prehrano te dni sklenila s predstavniki ameriške vlade tudi sporazum o uvozu 40.000 ton masti.

Razen pšenice in maščob smo bili lani prisiljeni uvoziti tudi znatne količine sladkorja, namreč 45.800 ton v vrednosti 1,7 milijarde din, medtem ko nam v letu 1954 sladkorja ni bilo treba uvažati. Uvoz sladkorja pa bo tudi letos precejšen. V nasprotju z dobro letino pšenice in koruze je bil lani pridelek sladkorne pese slab in je proizvodna kampanja v sladkornih tovarnah, ki se je končala v decembru, dala vsega le 117.000 ton sladkorja nasproti

Trboveljski premogovnik je dobro začel proizvodno leto

V januarju so za 8 odst. preseglili proizvodno nalogo. — Najvišja jamska storitev v zadnjih letih

V premogovniku Trbovlje-Hrastnik so že v prvem mesecu letošnjega proizvodnega leta izdatneje začeli uresničevati nalogo: čim več premoga. Tako so v januarju navzlic temu, da je bilo 6 nedelovnih dni in da se je znižalo število delovne sile, izpolnili svojo proizvodno nalogo s 108 %, ko so nakopali 83.400 ton premoga.

Medtem ko je v decembru 1955 znašala rudniška storitev 1,07 tone na delavca na delavnik, so v januarju dvignili storilnost na 1,10 tone. Sama jamska storitev pa se je povzpela na 1,89 tone premoga. Tako visoke jamske storitve lani v tem premogovniku niso dosegli v nobenem mesecu ter jo zato lahko imamo za rekordno storitev v zadnjih letih. Na samih odkopih pa računajo, da so dosegli do dve in pol tona storitve (ž)

DNEVNA KRONIKA

Zasedanje Evropskega združenja meteorologov v Dubrovniku

Od 12. do 24. marca bo v Dubrovniku drugo redno zasedanje Evropskega združenja svetovne meteorološke organizacije. Zasedanju bodo prisostvovali predstavniki vseh evropskih nacionalnih meteoroloških organizacij, kot gostje pa tudi predstavniki nekaterih azijskih dežel in ZDA.

Sestanek jugoslovanske nacionalne komisije za mednarodno geofizično leto

Na včerajšnjem sestanku v Beogradu je jugoslovanska nacionalna komisija za mednarodno geofizično leto razpravljala o gmohtih sredstvih za koordinirano sodelovanje jugoslovanskih znanstvenih ustanov v mednarodnem geofizičnem letu. Sredstva bi dali razni inštituti in ostale geofizične znanstvene ustanove. V dosedanjih mednarodnih akcijah takšne vrste naših geofiziki niso mogli spričo pomanjkanja gmohtnih možnosti uporabiti znanstvenih rezultatov takšnih akcij. Zdjaj pa bi te rezultate popolnoma izkoristili za potrebe naše države, na primer za proučevanje atmosfere nad jugoslovanskim ozemljem.

Novo gospodinjstvo potrebuje

Tovarna električnih potrebščin in fluorescenčnih armatur Obod v Cetinju bo v sodelovanju z nekaterimi tujimi tvrdkami začela letos izdelovati osem novih proizvodov za gospodinjstvo. Gre za električne likalnike s posebnimi toplotnimi regulatorji za svilo, bombaž in volno, električne se-

salce za prah in kombinirane se-salce z napravo za loščenje. Izdelali so tudi prototipe hladilnikov za gospodinjstvo in električnih pralnih strojev. V koprodukciji z neko italijansko tvrdko pripravljajo »Obode« proizvodnje radijskih sprejemnikov in televizijskih aparatov. Letos nameravajo osvojiti tudi proizvodnjo magnetofonov, kakor tudi vrsto električnih potrebščin za opremo gospodinjstev, pisarn, ustanov in podjetij.

Odkup prek zadrug v Vojvodini

Od 405 kmetijskih zadrug, kolikor jih je zdaj v Vojvodini, jih je 240 popolnoma usposobljenih za odkup vseh kmetijskih pridelkov. Razen tega je okrog 50 za drug usposobljenih za delni odkup. V subotičkem, bačkotopolskem in senčanskem okraju na primer malone ni nobene združne organizacije, ki ne bi že prevzela teh svojih novih poslov. Zdjaj v kmetijskih združenjih rešujejo tri glavne probleme — vprašanje kadrov, tehnične opreme in finančne sposobnosti.

Ukrepi za izboljšano delo premogovnikov na Hrvatskem

V nekaterih premogovnikih na Hrvatskem bodo kmalu začeli plačevati delavce po enoti mere, da bi videli, koliko takšen sistem nagrajevanja vpliva na večjo delovno storilnost. V sindikatu rudarjev in v Združenju premogovnikov razen tega proučujejo možnosti za povečanje proizvodnje premoga s tem, da bi premogovnike opremili s moderno rudarsko opremo, ki jo je večidel moč izdelati doma, in s tem, da bi odprli nove kope. Sedanje neravnovesje med proizvodnjo in potrošnjo bi lahko, kot poudarjajo, ublažili s tem, da bi odprli manjše obrate, ki bi izključno preskrbovali lokalni trg in delali v režiži okrajnih, oziroma občinskih ljudskih odborov ter zadrug.

Vreme pri nas in po svetu

Znova nam obetajo sneg — Temperature so bile včeraj v glavnem brez večjih sprememb

Predvčerajšnjim zabeležene temperature so ostale po vsej naši državi tudi včeraj v glavnem nespremenjene. Najhuji mraz pritiska v Vojvodini in ožji Srbiji. Tudi okrog Ulecinja je znova padla temperatura in tam je začelo snežiti. V Vrču so imeli včeraj zjutraj najnižjo temperaturo sploh v naši državi, namreč — 29 stopinj. V Užički Požegi so imeli 28, v Čupriji 27, v Beogradu 20, v Zagrebu 18, v Ljubljani 15 stop. pod ničlo itd. Večjih razlik v temperaturi torej ni bilo. Snežilo je v Makedoniji, Črni gori in v zahodnem delu Srbije. Za danes napovedujejo vremensloveci v Beogradu sneg, temperatura pa bo baje nekoliko narasla.

POCASNEJSE PRODIRANJE TOPLEGA ZRAKA

V Evropi se v glavnem vreme ni spremenilo. Včeraj je snežilo na Poljskem, v Nemčiji, Českoslovaški, Romuniji bahtskih deželah, severnem delu Sovjetske zveze in v Turčiji. Tudi v teh deželah je ostala temperatura v glavnem nespremenjena, le severno od Moskve je znova padla na — 40 stop. C. Zanimivo je, da je v Romuniji in na Madžarskem najnižja temperatura kakih 5 stopinj pod ničlo.

V zahodnem delu Evrope temperatura narašča. Po nainovejših

podatkih, ki so jih dobili sinoptički zvezne uprave hidrometeorološke službe, pa je prodiranje toplega zraka iznad Atlantika, ki prinaša naraščanje temperature, zdaj nekoliko počasnejše, kakor je bilo v začetku. Topli zrak je za zdaj zajel Anglijo, kjer so imeli včeraj popoldne +10 stopinj, dalje zahodni del Francije in nekatere kraje Nemčije, kjer se je včeraj popoldne temperatura gibala okrog 0 stopinj. Tudi v Severni Afriki je že nekoliko topleje. Val toplega zraka se je obrnil proti afriški obali, tako da je tam temperatura narasla na +10 stopinj.

MRZLI SIBIRSKI ZRAK SE JE ZNOVA OBRNIL PROTI ZAHODU

Nad Srednjo Evropo in delno tudi nad našo državo bi utegnili znova prodrati mrzli sibirski zrak, ki je spremenil smer svojega gibanja. Včeraj se je obrnil proti Kavkazu, potlej pa znova proti zahodu. Kolikor lahko sinoptički predvidevajo, val mraza ne bo povzročil nižjih temperatur, kakor smo jih imeli zadnje dni, pač pa lahko računamo s snegom in vetrovnim vremenom, seveda če bodo znova nastale spremembe v zračnih tokovih. V. P.

Gospodarska ofenziva

Zahodne Nemčije na Bližnjem in Daljnem vzhodu

Düsseldorf, 6. febr. Agencija Associated Press poroča, da bo več zahodnonemških delegacij v kratkem prepotovalo dežele Bližnjega in Daljnega vzhoda, kjer se bodo pogajale o razširitvi zahodnonemške trgovine s temi deželami. Pet zahodnonemških industrijcev se je že včeraj odpravilo na šestdnevno misijo dobre volje v dežele Daljnega vzhoda. Potovanje te misije, ki odhaja po vrnitvi podkanclerja Blücherja iz Indije, je organizirala Zveza

zahodnonemške industrije. V delegaciji je tudi dr. Otto Wolf von Amerungen, ki velja za strokovnjaka za trgovinsko politiko z Vzhodno Azijo. Delegacija bo obiskala Japonsko, Indijo, Burmo in Indonezijo.

Druga nemška gospodarska delegacija, ki jo vodi industrijec Alfred Krupp, je odpotovala danes v Indijo, Pakistan, Siam in Egipt. Po Kruppovem mnenju se bo tej posrečilo skleniti z Egiptom pogodbi o zgraditvi velikega mostu čez Nil v vrednosti 4 milijonov dolarjev in sodelovanju Zahodne Nemčije pri graditvi Asuanskega jezua, na katerem so zainteresirane tudi druge nemške tvrdke.

V Indijo odpotuje ta mesec še tretja zahodnonemška delegacija, ki jo bo vodil bivši tvorec »Luftwaffe« Kurt Tank. Ta bo z 20 sodelavci organiziral letalsko industrijo v Indiji.

Konec februarja pa bo odpotoval zahodnonemški minister za gospodarstvo Erhardt v Veliko Britanijo. Z angleškimi predstavniki bo razpravjal o skupnih angleško-zahodnonemških gospodarskih akcijah na azijskih trgih, za katere so se začeli nedavno bolj zanimati tudi sovjetski gospodarski krogi. Agencija poroča, da bo Erhardt z angleškimi predstavniki v glavnem obravnaval indijski trg, ker je Indija največji azijski odjemalec zahodnonemških izdelkov.

Vprašanje nacionalizacije egiptovskega tiska

Kairo, 6. februarja (AFP). — Bivši predsednik sindikata egiptovskega tiska in bivši glavni urednik lista »Al Gumhuria« Hussein Fahmi zahteva danes v članku v poluradnem časniku »Al Hajat« nacionalizacijo egiptovskega tiska.

V ta namen predlaga Fahmi dva sistema: 1. kontrola nad časnikarji naj bi prepuščali sindikatu, zadržam ali drugim podobnim organizacijam in 2. časopisna založniška podjetja naj bi bila delniške družbe, katerih delničarji bi smeli imeti samo omejeno število deležev.

V zadnjih tednih so se pojavili v egiptovskem tisku članki, v katerih so se pisci izrekli proti sistemu, ki prepušča tisk »ljudstvu« odtujenim posameznikom ali finančnim skupinam.

PISMO IZ KAIRA

Narodna zveza v Egiptu

Kairo, februarja

V Egiptu se razvija javna razprava o ustanovitvi Narodne zveze. To naj bi bilo temeljno politično gibanje, ki bi se zavzemalo in borilo za glavne cilje in načela revolucije in dajalo vsebino nadaljnjemu političnemu življenju dežele. Ustanovitev Narodne zveze določa osnutek nove egiptovske ustave, predsedniku republike pa je prepuščeno, da odloči o roku njene ustanovitve in o njenem delovanju. Osnutek ustave izrecno določa, da bodo stare politične stranke na podlagi sedaj veljavnih predpisov tudi v prihodnje prepovedane. Parlament bo z dvetretjinsko večino izglasoval poseben zakon, s katerim bo znova potrdil, da je delovanje starih političnih strank prepovedano.

V prehodnih in zaključnih določbah osnutka ustave je izrecno rečeno, naj Narodna zveza prevzame skrb za ozdravljenje razmer v političnem, socialnem in gospodarskem življenju dežele. Iz njenih vrst naj se tudi izvolijo vsi novi poslanci. Naserov govoru v Sarkiji in nedavni izjavi ministra za narodno orientacijo Fathi Raduana je bilo privkraj podrobno povedano, kako si sedanjí krmarji Egipta zamišljajo organizacijo bodočega političnega življenja dežele in vlogo Narodne zveze. Zveza naj bi postala splošno narodno politično gibanje. Fathi Raduan je dejal, da bo »imela široko področje, na katerem bodo državljani v popolni svobodi in brez vmešavanja od zunaj razpravljali o življenjskih zadevah dežele.«

Z Narodno zvezo hoče revolucionarni svet zagotoviti začetek kakovostno novega obdobja v življenju sodobnega Egipta. Voditelji Egipta opozarjajo v zvezi s potrebo po takšnem gibanju na to, da je prišla enotnost vsega egiptovskega ljudstva do polnega izraza v vseh odločilnih trenutkih v sodobni zgodovini dežele. Takšni enotnosti je treba pripisati, da je bilo moč začeti boj proti francoski invaziji, organizirati narodno gibanje Orabija, ki je pripomoglo Egiptu, da je dobil leta 1882 ustavo in parlament in začeti gibanje Mustafe Kamela.

Narodna zveza je organizirala leta 1919 revolucijo in Egiptanci ob tej priložnosti niso upostavili politične stranke, marveč so postali na versajsko konferenco delegacija, za katero je stalo vse egiptovsko ljudstvo. Pozneje so politične stranke, zlasti VAFD, naslonile svojo avtoriteto na to veliko narodno gibanje in v boju za oblast postavljale v ospredje njegove temeljne koristi. Sedanjí krmarji Egipta žele z novim narodnim okvirom, ki so ga dali novemu političnemu gibanju, obnoviti najsvetlejšo tradicijo ljudstva v boju proti tujim okupatorjem in njihovim domačim

Ljudske manifestacije v Kairu

(Od našega stalnega dopisnika)

New York, januarja
Vladni strokovnjaki so izjavili, da je ameriško gospodarstvo »v občutljivem in nelagodnem ravnotežju«. Vsako nadaljnje povečanje potrošniških kreditov (lani so dosegli nakupi na obroke rekord vseh časov: zadolžitve znaša kakih 6 milijard dolarjev) »bi utegnili s svojim pritiskom povzročiti znaten gospodarski padec in vsako nadaljnje naraščanje kreditov bi pritisnilo na gospodarski vzpon gnojne mehurje«. »Stiskali bomo pste,« sklepajo ekonomisti, »in igrali po sluhu.«

V tretjem letu republikanske vlade v letu 1955, so se gospodarske tabele gibale po poteh »boom«. Razen v kmetijskih postavkah, ki še zmeraj niso bile v skladu z ostalimi panogami, so gospodarski indeksi prekoračili gornje meje vseh pričakovanj. Izvedenci, zadovoljni z gospodarskim razcvetom, pa so vendar zaskrbljeni nacenjali vprašanje ali se lahko gospodarstvo dežele giblje samo navzgor? Vsaka gora ima svoj vrh, s katerega drži pot navzdol. Za laike, ki jih je med bralci največ, so časniki prevajali to dilemo v razumljiv jezik vsakdanjosti: tvoja zaposlitev je odvisna od proizvodnje in dokler bo ta velika, boš imel denar, da bo kupoval in tudi odplačeval, kar si vzel na kredit. Če pa bo nastala prenasitenost, se bo industrijska proizvodnja ustavila, tbe bodo odpustili, obrokov ne boš več mogel odplačevati in polom bo neogiben.

TUDI MANDATNIM OZEMLJEM

je treba zagotoviti čim hitrejši gospodarski razvoj in omogočiti neodvisnost

New York, 6. febr. (Tanjug). Jutri se bo sestal Skrbniški svet OZN. Na tem zasedanju bodo obravnavali položaj v petih afriških nesamoupravnih ozemljih: Tanganjiki, ki je pod britansko upravo, Ruandi Urundi, ki je pod belgijsko upravo, Togu, ki ga upravljajo Francozi, kakor tudi v britanskem in francoskem Kamerunu.

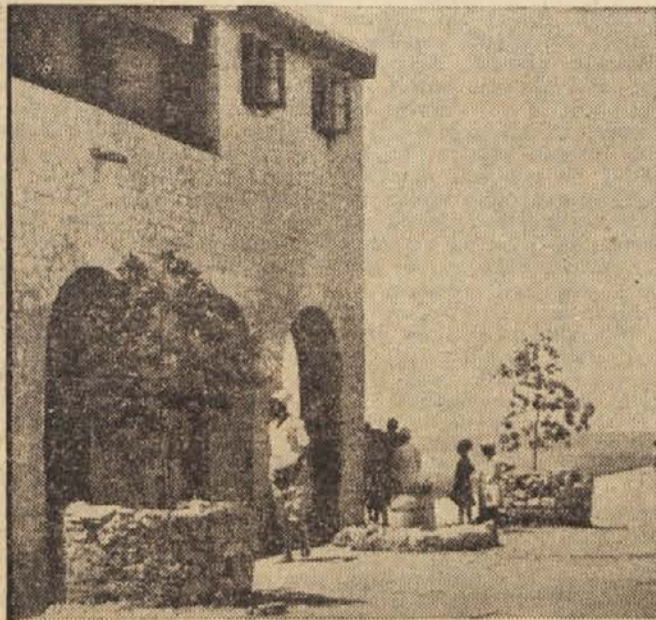
Glede teh ozemelj je Generalna skupščina OZN naročila Skrbniškemu svetu, naj jim posveti posebno skrb, da bi se čim hitreje razvila in da bi bili onod čim prej ostvarjeni pogoji za samopostojanje. Doslej so dokončno odločili samo glede Somalije, ki je pod italijansko upravo, da mora do 1960 postati neodvisna, medtem ko je bilo glede ostalih ozemelj sklenjeno, da bi ta cilj lahko Na XVII. zasedanju Skrbniškega sveta bodo morali obravnavati tudi rekordno število spomenic. Na podlagi ustanovne listine OZN imajo posamezniki, skupine in organizacije pravico, da se dosegli v 20 letih.

Iz diplomatske službe

Beograd, 6. febr. (Tanjug). Jugoslovanski poslanik v Argentini Slavoljub Petrović je prispeal davi v Beograd na običajno posvetovanje v državnem tajnistvu za znanje zadeve, Slavoljub Petrović je tudi jugoslovanski poslanik v Urugvaju in Paragvaju.

obrnejo na OZN s predlogi, nasveti in pritožbami. Za to zasedanje Sveta so prejeli doslej 751 spomenic, od katerih se jih okrog

intenzivno pripravljajo na plebiscit, prvi v njihovi zgodovini, ki bo na osnovi podobnega sklepa OZN.

Italijanska carinarnica na meji med somalskim mandatnim ozemljem in Britansko Somalijo

540 nanaša na Kamerun pod francosko upravo. Iz italijanske Somalije je prispele okrog 80 pritožb, medtem ko jih je iz ostalih krajev razmeroma malo.

Poseben problem, ki bo tokrat na dnevnem redu Sveta, je plebiscit, ki bi ga bilo treba na spomlad izvesti v britanskem delu Kameruna. Generalna skupščina OZN je namreč na svojem desetem zasedanju sklenila, da se bo prebivalstvo tega ozemlja na plebiscitu izreklo, ali se hoče priključiti Zlati obali, ki pripada Britanski skupnosti, ali pa je za to, da bi dokončno odločitev o statusu tega ozemlja sprejeli ob drugi priložnosti. Tudi v Togu se

Italijanska carinarnica na meji med somalskim mandatnim ozemljem in Britansko Somalijo

Spor zaradi balonov

Objava ameriškega letalskega ministrstva o meteoroloških balonih, ki pa nimajo nič skupnega s propagandnimi baloni iz Zahodne Nemčije

Washington, 6. febr. (AP). Predstavnik zunanjega ministrstva je v zvezi s sovjetskim protestom zaradi pošiljanja balonov nad vzhodnoevropske dežele izjavil, da SZ bržkone nasprotuje pošiljanju ameriških balonov »za proučevanje atmosfere v velikih višinah«. Pripomnil je, da je

ameriško letalsko ministrstvo minuli mesec objavilo, da bo takšne balone poslalo v Evropo v zvezi s pripravami na proučevanje atmosfere v mednarodnem geofizičnem letu.

ZDA so takšne balone, opremljene z različnimi instrumenti, prej uporabljale samo nad svojim ozemljem. Ameriško letalsko ministrstvo pa se je odločilo, da bodo program v zvezi s tem razširili tudi na arktično in vzhodno področje sveta, na Evropo, Aljasko in Havajske otoke. V komunikneju ministrstva je rečeno, da bodo podatki, ki jih na balonih registrirajo fotografski aparati in drugi instrumenti, ki beležijo kozmična žarčenja in druge pojave, zelo koristni v geofizičnem letu 1957/58. V tem letu bo podobne podatke zbirala tudi SZ.

Ti baloni vsekakor nimajo nič skupnega s propagandnimi baloni, ki jih pošiljajo iz Zahodne Nemčije v vzhodnoevropske dežele.

Val mraza tudi v ZDA

London, 6. febr. (AP). — Nekateri meteorološki postaje poročajo, da se je začel od zahodnih obal Atlantika pomikati topli zračni val proti hladnemu, ki pokriva sedaj vso Evropo.

Doslej je baje v Evropi zaradi mraza izgubilo življenje več kot 170 ljudi. Radio Moskva poroča, da so včeraj zabeležili v glavnem mestu SZ 33, za danes pa so napovedali 25 do 30 stopinj pod ničlo. Vse šole so zaprte.

Val mraza pa je zajel tudi ZDA. V državi New Mexico in Texas je mraz v zadnjih 48 urah terjal 15 človeških žrtev.

Z VSEH STRANI SVETA

BOLGARIJA
STALNI DELEGAT V OZN
Sofija, 6. febr. (TASS). Bolgarska vlada je imenovala dosedanjega bolgarskega poslanika Vutova v Indijo za stalnega bolgarskega delegata v OZN.

CIPER
DEMONSTRACIJE V FAMAOSTI
Famagosta, 6. febr. (Reuter). Studentje v Famagosti so včeraj demonstrirali in niso hoteli k pouku, ki je bil po odloku oblasti pretekli teden prekljen. Demonstranti so vzklkali proti Britaniji in protestirali, ker je bilo 6 njihovih tovaršev obsojenih na zaporne kazni po 6 mesecev. Britanske čete so streljale prek demonstrantov in so jih potem razpodeli s solzivcem.

MALTA
PLEBISCIT
La Valetta, 6. febr. (Reuter). Maltežani, ki so dopolnili 21. leto starosti, bodo glasovali v soboto in nedeljo, ali so za tesnejšo gospodarsko in politično povezavo z Veliko Britanijo. Če bo večina za to, bodo prišli malteški predstavniki v britanski parlament. Opozicija je zahtevala, naj glasovanje bojkotirajo, da bi otok »rešili pred političnim samomorom«.

EGIPT
GOSPODARSKI SPORAZUM Z ZAHODNO NEMCIJO
Kairo, 6. febr. (DPA). Sporazum so bila končana pogajanja med Egiptom

in Zahodno Nemčijo. Trgovinsko in plačilno pogodbo bodo še ta teden predložili v potrditev egiptovskemu vrvonemu svetu za zunanjo trgovino, zatem pa egiptovski vladi. Egipt bo izvažal v Zahodno Nemčijo bombaz, riž, kožo, železno rudo, svinec in fosfate, iz nje pa bo uvažal večdelce stroje.

VELIKA BRITANIJA
PROMETNE NESREČE
London, 6. febr. (Reuter). Lanj se je v prometnih nezgodah v Veliki Britaniji smrtno ponesrečilo več kot 5900 ljudi, in sleer nad 500 ljudi več kakor leta 1954.

ZAHODNA NEMCIJA
REGISTRIRANI BREZPOSELNI
Nürnberg, 6. febr. (DPA). Konec januarja je bilo v Zahodni Nemčiji in v Zahodnem Berlinu 1,25 milijona brezposelnih, konec lanskega januarja pa 1,8 milijona brezposelnih.

AVSTRALIJA
RESNIČNI STRAH PRED INFLACIJO?
Canberra, 6. febr. (Reuter). Predsednik avstralske zvezne vlade Menzies je izjavil, da je v deželi nastala »huda zmeda« na področju plačil in mezd zavoljo tega, ker se kraljevine oblasti ne ravnajo po vladni politiki proti inflaciji. Medze in plače naraščajo in zato zvezne oblasti niso sprejele sklepa arbitražnega sodišča o povišanju plačil. V deželi delujejo »inflacijske sile«.

PISMO IZ ZDA

»ŠESTI ČUT« v gospodarstvu

Spričo negotovosti gospodarskega razvoja prof. Schaffer s harwardske univerze dvomi o vsej ameriški gospodarski znanosti

Politiki, katerih pogledi na gospodarstvo prihajajo bolj iz »kota želja«, kakor iz operativnih analiz, so pred 12 meseci napovedovali depresijo, če so bili v opoziciji, ali pa razčvet, če so bili na oblasti. V letošnjem volilnem letu pa so prvi in drugi oprezní. Januarska gospodarska poslanica predsednika Eisenhowerja Kongresu je zmerno optimistična. V njej se zreali mnenje Odbora gospodarskih svetovalec, da volivcem ni treba obljubljanjati, da bosta tekla med in mleko, marveč verjetno stabilizacijo na visoki ravni. Predsednikova pobuda o podaljšanju kontrole »za primer stiske« je sad prizadevanja, da bi obljube izpolnili in tako parirali sleherni preokret, ki bi dal političnemu nasprotniku orožje v roke. Tako so zdaj eni prepričani, da bo slika res ostala rožnata, kakor obljubljajo, drugi pa bi radi zasačili vladne izvedence »na lažnih preokrbah«.

Profesor harwardske univerze Sidney Shaffer meni, da je to, celo če ne upoštevamo vodilnih nagibov, pravzaprav sad splošne najgostovše gospodarske znanosti v Ameriki. Po njegovem mnenju ta-

vajo ekonomisti v temi in njihovo izhodišče so v glavnem napačni ali nepopolni elementi. Ekonomisti uporabljajo neprikladno metodo analize in sklepanja.

Nekaj meteorologom podobnega

Shaffer pravi, da fiziku ni treba skrbeti za francoske volitve, za gibanje poslovnih ciklov ali za število družin, ki imajo televizijske aparate. Da bi proučeval naravo materije, se giblje v zaprtem sistemu določenih elementov, ki ni podvržen zunanjim vplivom. Z ekonomistom je zadeva nekoliko težavnejša: njegov sistem je v bistvu odprt in njegova količina dodatnih informacij ga ne more zapreti. Na gospodarstvo vplivajo dogodki z vseh ostalih področij življenja in narave.

Za neuspeh ekonomistov je odgovorna njihova nesposobnost, da bi analizirali vse činitele uspešno in pravilno. Meteorologija, kolikor jo lahko omenjamo za tolažbo, ne nudi kaj prida boljših sadov: tudi v njej ni moč zanesljivo napovedati vremena za letošnje leto, ne da bi nam bili znani vsi, tudi najneznamenjši podatki o vulkanskih premikih zemeljske

notranjosti, o najmanjših krajevnih spremembah, ki imajo lahko velike posledice, kar vse meji na nekaj nemogočega. Poznati moramo celo čas kakih velike stavke v premogovniku, katere vpliva na vzdušje ne smemo podcenjevati, da sploh ne govorimo o vojni, godnih požarih in drugih nepričakovanih vzrokih »vremenskih motenj«.

Shaffer pravi, da so ekonomisti v Ameriki zašli v zablodo, bodi da se gibljejo v šoli empirikov iz Nacionalnega urada za gospodarske raziskave, ali pa teoretikov, kakršna sta Clark in Sommers, ki »uprabljata abstraktno logiko, da bi prišla do gospodarske resnice«.

Statistične gore in literarna ekonomika

Empiriki kritizirajo šole teoretikov, češ da »sterilno manipulirajo s praznimi simboli in zamislimi, življenjsko stvarnost pa zanemarjajo«. Pristaši abstraktnih logike v gospodarskih znanostih očitajo empirikom, da slepo segajo po statistiki, kopičijo nekorišne zgodovinske podatke in postavljajo cele gore neprebavljivih stavrovih dejstev. Prof. Shaffer pravi, da imajo prav prvi in dru-

gi. Na koncu ugotavlja, da so ameriški gospodarski strokovnjaki strnili svojo znanost v nekakšno »literaturo« in da pojasnjujejo, zakaj se je po njihovem mnenju zgodilo tako; kakor da pripovedujejo kako drugo pravilico.

Shafferjev recept se imenuje teorija odločanja, po kateri je treba upoštevati ne le podatke v okviru umetno zgrajenega sistema, marveč vse informacije o elementih, povezane z gospodarskim razvojem. Pri tem bi veliko pomagala poznavanje in uporaba naravnih in družbenih znanosti: psihologije, antropologije, sociologije in tako imenovane sistema moderne simbolične logike.

Shafferjeva kritika je zadela po vrsti vse njegove kolege z ameriški univerz, člani ameriškega Združenja ekonomistov in Odbora gospodarskih svetovalec predsednika ZDA. Proti slehernemu pričakovanju se vsi strinjajo s harvardskim profesorjem v vprašanju pomankljivosti znanstvene znanstvene metode v svojih analizah. Kar pa se tiče njegove teorije, ji enako soglasno nasprotujejo. Zato član Nove šole za znanstvene raziskave Adolf Lowe meni, da se bodo ekonomisti, kakor tudi pridobitniki še dodela leta naslanjali na »zdruveno pamet, izkušnje in na šesti čut«. V njihovih računih se bo torej tudi v prihodnje zrealila njihova individualna bistrovost ali pa »tavanje v temi«, kakor bo pač nasledilo. Znanost bo še čakala, da bo dobila mesto v njihovih vrstah. Jaša Levi

Poginjala o nosjilu za zgraditev Asuanskega jezua

Kairo, 6. febr. (AFP). Predsednik mednarodne banke za obnovo in razvoj Black se je ponovno sestal z egiptovskimi ministroma za finance in proizvodnjo. Izjavil je, da se pogajanja normalno razvijajo. Pred odhodom iz Kaira bo še en sestanek. Black je prispejal v Egipt, da bi se pogajal z egiptovsko vlado o posojilu za egiptovsko vlado in Mednarodne banke, ki ga Egipt potrebuje za zgraditev jezua pri Asuanu.

UVAJANJE SODOBNIH METOD

pri proučevanju ljudi v proizvodnji

V ljubljanski tovarni »Roga« je Zavod za proučevanje dela in varnosti pri delu LRS priredil tečaj za vodilne ljudi v proizvodnji

V nekaterih naših gospodarskih organizacijah se vedno prevladuje mnenje, da je moč povečati proizvodnjo in produktivnost dela samo z investicijami. Toda s temi povečujemo sicer volumen proizvodnje, sodobna znanost pa dokazuje, da je odločilni čimtelj v proizvodnji človek s svojim znanjem in delovnimi veščinami ter vzdušje, ki

vpliva nanj. Ta osebni faktor predstavlja 70 do 80% uspeha v proizvodnem procesu. Marsikje pa tega ne upoštevajo dovolj. Ko pride v podjetje nov delavec ali uslužbenec, mu odkažejo njegovo delovno mesto, vendar pa ga marsikdaj ne vpeljejo pravilno v delo, kar neugodno vpliva na njegovo storilnost. Delavcu ali uslužbenču je treba na ustrezen način pokazati, kako naj se čim uspešneje loti svojega dela, in mu pojasniti, zakaj je to potrebno, da se dela loti ravno tako in ne drugače. Ob taki metodi proučevanja se začne vsako bolj živo zavedati, kako pomembno je njegovo delovno mesto in delo v proizvodnem procesu, zato začne dosegati uspehe, ki ga bodrijo k nadaljnjemu strokovnemu izpopolnjevanju.

Samo šolstvo ne more nuditi človeku vsega znanja, ki ga potrebuje, ko pride v proizvodnjo, temveč mu da lahko samo osnovno. V interesu podjetja pa je, da predelavec ali mojster, skratka tisti, ki naj tega novega delavca ali uslužbenca vodi, le tega na ustrezen način uvede v njegovo konkretno delo. Zato so v nekaterih industrijsko razvitih dr-

žavah že pred leti začeli sistematično prirejati posebne tečaje, v katerih se vodilni ljudje iz podjetij uče ustrezno proučevati ljudi v proizvodnji. Tečaje obiskujejo vodilni ljudje iz podjetij, od predelavcev do direktorjev. Pri tem ne gre za nikakršno senzacionalno novost, marveč za to, da se vodilni ljudje v proizvodnji seznanijo z modernimi metodami, po katerih lahko razmeroma na preprost in hiter način proučijo delavca oziroma uslužbenca njegovemu konkretnemu delu tako, da bo ta s svojimi psihofiziološkimi lastnostmi ob čim manjšem trudu dosegal čim večji proizvodni uspeh. Do tega v bistvu preprostih, toda učinkovitih metod, ki jih uporabljajo v sodobno organizirani proizvodnji, je bilo moč priti po dolgotrajnem prizadevanju ne le tehničnih strokovnjakov, marveč predvsem tudi psihologov, ki se ukvarjajo z uporabo psihologije, in pedagogov.

Zavod za proučevanje dela in varnosti pri delu LRS pripravlja ustanovitve republiškega centra za vzgojo kadrov, kakršnega so lani ustanovili v Zagrebu s pomočjo Zveznega izvršnega sve-

ta in Mednarodne organizacije za delo. Pred dnevi pa je ta Zavod začel v ljubljanski tovarni »Roga« — ob sodelovanju tega podjetja — tečaj za proučevanje ljudi v proizvodnji. V tem tečaju, prvem te vrste v državi, uče metode, ki so se v industrijski proizvodnji nekaterih držav že izkazale kot dragocen in nujen pripomoček za naglo usposabljanje delavcev in uslužbenecov, za izpopolnjevanje organizacije dela in dvigavanje delovne produktivnosti. Tečaj, v katerem ne uče s suhoparnimi predavanji, temveč v obliki razgovorov, posveta in ob praktičnih primerih, obiskujejo (po skupinah, v katerih je po osmih ljudi) vodilni in odgovorni strokovnjaki iz »Roga« in tovarne pisalnih strojev. Skupno bo tečaj obiskalo 91 tovariš in tovarišev iz teh dveh podjetij. Za take tečaje pa se zanimajo še tudi številna druga podjetja. Med drugim sta se na Zavod že obrnila zaradi prireditve tečaja tudi strojna tovarna v Trbovljah in velenjski rudnik, še ta mesec pa bo tečaj tudi v ljubljanskem podjetju »Telekomunikacije«, kjer ga bo predvidoma obiskovalo 60 ljudi.

Take tečaje naj bi v nekaj letih postopoma priredili v vseh podjetjih v Sloveniji (ponekod naj bi bil tečaj za več manjših podjetij skupaj). Seveda pa Zavod za proučevanje dela in varnosti pri delu te naloge ne bi zmozel sam, samo s svojimi predavatelji. Zato namerava prireditelj tečaje za direktorje in pa za ljudi, ki bi bili nekakšni voditelji inštruktorjev v podjetjih.

Te sodobne metode proučevanja ljudi v proizvodnji so, kot že rečeno, rodile izredno pomembne uspehe v nekaterih zapadnih državah. Njihovo uvajanje pri nas pa spričo naših družbeno-političnih pogojev, pogojev delavskega samoupravljanja, še zlasti lahko izdatno prispeva k izpopolnjevanju organizacije dela in k dvigavanju delovne produktivnosti s katero se v marsikaterem našem podjetju še ne morejo posebno pohvaliti.

Še mnogo bi lahko prihranili

Delavski svet Litostroja je obširno razpravljal o varčevanju z energijo in o možnih prihrankih pri režiji

Pred naše delovne kolektive se čedalje odločneje postavlja vprašanje učinkovite borbe za večjo produktivnost, za boljše organizacijo dela in za izkoriščanje vseh proizvodnih kapacitet, kakor tudi za varčevanje z materialom in sploh za znižanje stroškov. Med kolektivni, ki so se vneto lotili te naloge je zlasti kolektiv Litostroja. Konec minulega tedna je delavski svet Litostroja obširno razpravljal o enem izmed teh problemov podjetja, namreč o varčevanju z energijo. Diskusija se je razvila na temelju podrobno izdelane analize, načela pa so tudi še vprašanje splošnih režijskih stroškov.

V minulem letu so znašali stroški za energijo v Litostroju skoraj 200 milijonov din, od tega nad 100 milijonov za električno energijo. Čeprav ne sodi Litostroj med podjetja, ki neracionalno izkoriščajo energijo, je vendar analiza pokazala, da bi lahko še mnogo prihranili. Registracija potrošnje električne energije na temelju celotne obtežbe, ki jo avtomatizirani vsake četrt ure, je odkrila marsikaj zanimivega. Zaradi trenutnih večjih konic obtežbe praporočajo vsaki plačati visoke pripevke. Račun je pokazal, da stanje v primerih izrednih konic obtežbe kilovatna ura tudi do 1500 din. Vse te ugotovitve postavljajo nujno nalogo preprečiti nastanek takih konic obtežbe. Potrebna bo tudi večja disciplina pri uporabi energije na posameznih delovnih mestih, saj so pogosti primeri, da tečejo motorji dolgo časa na prazno, da so velike dvorane v celoti razsvetljene, čeprav dela na primer ponči le nekaj ljudi. Samo razsvetljava stane v podjetju na uro 10.770 din.

Uvedena avtomatična časovna registracija porabe električne energije se je izkazala tudi kot zanimiv pokazatelj intenzivnosti dela v podjetju. Čeprav se delovni čas v podjetju začne ob šestih, doseže poraba električne energije

normalno višino šele uro ali dve po začetku dela. Še pred odmorom spet popusti in se dvigne na prejšnjo višino tudi šele določeni čas po odmoru. Ob 15. uri pa začne obremenitev naglo popuščati, čeprav traja delovni čas do 14. ure. Dnevni diagram porabe energije priča, da delovni čas v tovarni ni v celoti izkoriščen. Podobno gibanje kaže tudi poraba tople vode za kopanje, če dela na primer jeklohlavna ob nedeljah, ko ostali obrati marujejo. Sproženo je bilo tudi vprašanje, kako izkoristiti toploto hladilne vode iz kompresorske postaje. Sploh bodo morali zmanjšati porabo vode, saj so lani samo za vodo plačali nad 15 milijonov din. Komprimiran zrak stane podjetje na leto 19 milijonov, premoag na ogrevanje 23 milijonov, kisik 11 milijonov, gorilni plin pa 7 milijonov. Delavski svet je sklenil z začetnim delom nadaljevati. Po objektivni bodo postavili kontrolne številke za električno energijo ter številke za vodo in komprimiran zrak. Izdatki za tako kontrolo so majhni v primeri s prihranki, ki jih lahko dosežejo. Poskusi so pokazali, da lahko varilec prihrani mnogo več na stroških, kakor znaša njegova plača. Ves sistem varčevanja pa bodo povezali s sistemom premij.

Tudi o splošni režiji, o predkalkulacijah, o kontroli režijskih del in o pomanjkljivosti v organizaciji proizvodnje so obširno razpravljali. Na tem področju se daje prav tako doseči precejšnji prihranek v korist nemajhnega povišanja izdelkov. V bodoče bodo vse predkalkulacije vračali v pregled konstrukcij zaradi morebitnih sprememb v smeri cenejših izdelav. Za posamezna področja dela in oddelke pa bodo uvedli analitične študije.

OBISKI V NAŠIH INŠTITUTIH

PSIHOLOGIJA V PRAKSI

V grmadi naslovov raznih ustanov in podjetij komaj odkriješ tablico Inštituta za psihologijo ljubljanske Univerze. Studentje so pravkar odhajali s pre-

govnih medsebojnih odnosov ugotavljajo njihov značaj.

Vse to so na Inštitutu uvedli s skromnimi sredstvi rednega proračuna.

vadijo v izvajanju poizkusov in opazovanju samega sebe, pa tudi v opazovanju in tolmačenju človekovih zunanjih izrazov in odzivov. To delo upravljajo v manjših skupinah v ustreznih laboratorijih. Psihološki praktikum je doslej tako organiziran, da se ena panoga nanaša na probleme občje, druga otroške in tretja uporabne psihologije. Zadnji oddelek vodi kot honorarni profesor naš priznani psiholog dr. Zoran Bujas iz Zagreba.

Poleg sedanjih dveh profesorjev, dveh asistentov in štirih inštruktorjev za praktike bi nujno rabili še profesorja za otroško psihologijo in psihologijo mladostnika, kakor tudi za socialno psihologijo, ki je pri nas šele v povoj, čeprav je ta stroka zelo važna pri reševanju socialnih vprašanj.

»V kakšnih poklicih se lahko diplomirani psiholog zaposli?« je bilo naše zadnje vprašanje.

»S potrebno dvoletno prakso po končani diplomni bodo psihologi zaposleni v poklicnih posvetovalnicah, mladinskem sodstvu, vzgojnih svetovalnicah, industrijskih podjetjih, prehodnih domovih, v zavodih za rehabilitacijo invalidov, kot klinični psihologi v psihiatričnih klinikah, kot šolski psihologi v večjih šolah in profesorji psihologije na srednjih šolah. Doslej se je največ absolventov usmerilo za službo v praktične poklice.«

Spoznali smo, da je mnogo niti človeškega življenja povezanih s Inštitutom za psihologijo.

Igralnica z opazovalnim steklom v ozadju

davanja in tako smo odkrili njihov skromni kotiček.

Predstojnik inštituta in katedre dr. Mihajlo Rostohar nas je prijazno sprejel in ustregel naši želji. Takole je začel pripovedovati:

»Psihološki inštitut je bil ustanovljen pred štirimi leti z namenom, da postavi psihologijo kot znanstveno vedo na eksperimentalno osnovo. S tem so bili spodbiti pogoji za špekulativno psihologijo, ki so jo doslej gojili.

Psihološka katedra ima dva oddelka: za teoretično psihologijo, to pomeni znanstveno raziskovanje problemov psihologije, in oddelek za uporabno psihologijo, katere glavne panoge so psihodiagnostika, psihologija dela in industrijska psihologija.

Glavna naloga Psihološkega inštituta je vzgojiti znanstveni kader za omenjene panoge.

Poleg tega se Psihološki inštitut udeležuje reševanja praktičnih vzgojnih vprašanj, n. pr. ugotavljanja znanja srednješolcev, učne zmogljivosti učencev osnovne šole s pomočjo posebnih nalog, tako imenovanih testov.

Sodelavci Psihološkega inštituta sodelujejo tudi na izobraževalnih sestankih in tečajih, ki imajo namen poglobljati psihološko znanje.

Pri Inštitutu je delavnica, kjer izdelujejo psihološke aparate in pripomočke ter tako prihranijo mnogo deviz. Doslej so izdelovali več aparatov v vrednosti več milijonov dinarjev. To so razni občutljivi aparati, reakcijski, ki merijo človeške reakcije v tisočinki sekunde, dalje aparati za preizkušanje pažnje, sluha, vida in drugi, ki so neobhodno potrebni za ugotavljanje sposobnosti ljudi za posamezne poklene dejavnosti.

Med drugimi laboratoriji, ki služijo za praktične vaje, je posebno zanimiva igralnica, kjer se otroci igrajo brez nadzorstva odraslih oseb za posebnim motnim steklom oziroma opazovalnim steklom, ki jih opazujejo preko razne vrste igrac, ki si jih sami izbirajo. Na podlagi tega in nji-

»Če bi naše ustanove, zlasti pa gospodarska podjetja znala ceniti delo psihologov v proizvodnji, bi v svojih vsakoletnih proračunih mislila tudi na potrebe Inštituta. Te so še velike, da bi ga razvili na nivo ostalih znanstvenih razvitih držav,« je v razgovoru navedel prof. dr. Rostohar.

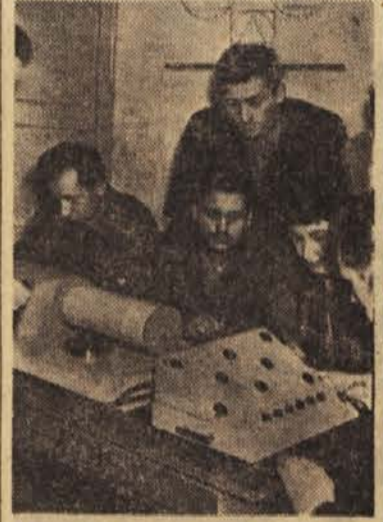
Studij psihologije ne obsega le predavanj, važen sestavni del je praktično delo. Slušatelji se

se v našem filmu dogaja oziroma ne dogaja, njih nasprotniki pa predlagajo vrsto korenitih sprememb, ki naj bi po bolj zaenostvili poti privedle do tega, čemur pravimo »slovenski film«.

V enajstem letu prizadevanj po lastnem filmu je za naše diskusije značilno, da se še vedno mótajo okoli osnovnih problemov filma: kakšna je, oziroma kakšna naj bi bila organizacija našega filma, kakšni so njegovi cilji, in po kakšnih poteh bi bilo mogoče te cilje najlažje dosežati.

O poglavitnih vprašanjih sodobnega filma, o njegovih vsebinskih in umetniških problemih pri nas še domala molčimo.

Tako se zdi, da smo pred istim bistvenim problemom, pred katerim smo bili pred enajstimi leti, na začetku svoje filmske poti: namreč pred vprašanjem, kaj naj bo za nas, za poldrugmilijonski narod, lastni nacionalni film? Ali naj bo po vzorcu velikih filmskih družb s polstoletno tradicijo, predvsem tako imenovani industrijski proizvod in trgovsko blago, ki naj bi po svoji vsebini in obliki ustrezal slabemu okusu in se zato gnotno čim boljje izplačal, ali pa naj bo v socialistični deželi predvsem nova možnost kulturnega dejstva in v svojih višjih umetniško ustvarjanje — s poglavitnim namenom, oblikovati novega

Aparat, ki do tisočinke sekunde registrira reakcije od nastopa dražljaja do zaznave na človeku

V SLOVENSKEM FILMU

človeka ter hkrati služiti s svojimi najboljšimi deli našim socialističnim kulturnim stikom s tujino.

O obeh mogočih izhodiščih jugoslovanske filmske ustvarjalnosti smo v našem tisku že mnogo razpravljali. Sam sem jima posvetil doberšen del svojih »Zapiskov o filmu«. Toda tedaj so bili filmski problemi med nami še premalo znani in se je zdelo alternativno zastavljanje problema odveč in »preostro«. — Danes pa postaja vse bolj očitno, da se obe možnosti filmske ustvarjalnosti v principu izključujeta, kajti v prvem primeru prevlada v filmski proizvodnji komercialno tehnično načelo z vsemi neogibnimi posledicami, ki vplivajo na najpoglavitejše, namreč na kakovost filma, v drugem primeru pa prevladajo v filmski proizvodnji vsebinsko umetniški kriteriji, in spet z vsemi nujnimi organizacijsko tehničnimi in filmsko ustvarjalnimi nasledki.

Decembrske filmske polemike zadnjih let, posebej pa lanski puljski festival, so hkrati s filmsko diskusijo, ki jo je organiziral »Ljubljanski dnevnik«, in pa s »posvetom filmskih delavcev«, za katerega je dal v začetku decembra pobudo umetniški svet Triglav filma, dokazali, da sta se pri nas v zadnjih letih trdno izoblikovala dva filmska nazora, ki ju

— če izvzamemo razne variacije in kompromise — zastopata dve skupini političnih, filmskih in kulturnih delavcev:

Po prvem nazoru, ki ga uresničuje vodstvo Triglav filma, je treba organizirati na Slovenskem čim boljše filmsko industrijo, in v njej tako imenovano »nepretrgano proizvodnjo filmov«. Ker pa slovenski umetniki ne zagotavljajo naši proizvodnji dovolj »surovin«, namreč dobrih scenarijev, in ker za »neprekinjeno proizvodnjo« primanjkuje tudi dobrih filmskih umetnikov, zlasti režiserjev, je slovensko podjetje prisiljeno, dajati svojo tehniko in svoje tehnične strokovnjake v svoje tujim filmskim producentom. Pa ne le to! Slovenska proizvodnja ima komaj 50 milijonov subvencije na leto. Zato se mora vsak slovenski film izplačati. Ker pa se noben jugoslovanski film v približno tisoč jugoslovanskih kinematografih ne izplača, si je Triglav filma prisiljen služiti denar za izdelavo slovenskih filmov s tako imenovanimi koprodukcijami. Hkrati pa po mnenju vodstva Triglav filma utrjuje koprodukcijski filmi tudi slovenskemu filmu pot v svet in so dragocena šola za slovenske filmske delavce.

Drugi nazor je s konceptom Triglav filma in z njegovo doseženo prakso v popolnem nasprotju. Po njem je prizadeva-

nje Triglav filma tipičen izraz nazora, po katerem je film predvsem industrijski proizvod in trgovsko blago. S svojo prakso se je Triglav filma podal na pot, na kateri se nujno mora izgubiti, kajti velike tuje dežele že pol stoletja mnogo boljje obvladujejo tako filmsko industrijo kot filmatrgovino. Mlada filmska proizvodnja, posebej proizvodnja malega naroda, lahko tudi ekonomsko uspe samo z umetniško kakovostjo svojih del. Zato naj bi bil naš film po svoji organizacijski umetniški plati le dobra, precizna filmska obrt, ki naj bi služila zgolj čim kvalitetnejšemu filmskemu uprizorjanju naših klasičnih in sodobnih književnih tekstov, pa posebej za film napisanih scenarijev o našem nujnem in današnjem življenju. — Po mnenju druge slovenske filmske skupine pa dejstvo, da predjema Triglav film samo 50 milijonov din dotacije, še ni opravičilo, da je podjetje prenehalo izdajati slovenski filmski Obzornik in naše lutkovne filme, da ne posveča dovolj skrbi filmski vzgoji slovenskih umetnikov, ali da pušča v nemar poglavito, namreč skrb za umetniško problematiko našega filma. »Danes, po enajstih letih,« pravijo zagovorniki druge filmske teže, »samo na smenjanje najbolj preprostih slovenskih književnih tekstov

O PROBLEMATIKI NAŠE LITERARNE ZGODOVINE

»TEŽAV VEČ KOT USPEHOV«

RAZGOVOR Z DR. MARJO BORŠNIKOVO OB NJENI 50-LETNICI

So ljudje, o katerih skoraj ni mogoče zabeležiti samo priložnostnega članka, in so jubileji, ki jih ne moremo molče obiti, čeprav jih jubileji največkrat kaj niti ne preživijo v tistem krogu svojih domačih. Pod tem dojmom sem tudi zavrgel misel na priložnostni članek ob petdesetletnici slovenske znanstvenice, univerzitetne profesorice dr. Marje Boršnikove ter se odločil za kratek razgovor z jubilkantico. Petdeset let življenja se mi zdi za znanstvenika, neprimerno bolj kot za umetnika, še prav posebno zanimiva postaja: pot, ki jo je prehodil, je dovolj dolga in polna izkušenj, da lahko o svojem delu kakor tudi o problemih, s katerimi se ukvarja, avtoritativno izreče svojo besedo, hkrati pa ima pred seboj še velik del iz življenjske poti, morda njen najvažnejši del, in kopico načrtov in — kar je najvažnejše — moči in možnosti, da te načrte realizira.

Dr. Marjo Boršnikovo sem obiskal na njenem domu. Ledeno zimsko popoldne in nezakurjena soba nista motila sproščenega in topljega razgovora, ki se je začel že pri vpljudnostnem pozdravu, ko mi je jubilkantka prišla odpirati, in se nadaljeval v njeni delovni sobi ter se prav tako sproščeno, kot se je začel, tudi zaključil ob stisku roke, med priprtimi vrati, ob slovesu, ko je večer že nekaj časa ležal na premraženih ljubljanskih ulicah in je mrz s prav zgledno vztrajnostjo prodiral z ulice v veže, na hodnike in v nezakurjene delovne sobe, v take, v kakršno se je tedaj vrnila tudi dr. Marja Boršnikova, da nadoknadi tistih nekaj ur, ki so minile v najinem razgovoru, a so bile prav gotovo namenjene za kaj drugega.

»Uradni del tega razgovora sem ujel v svojo novinarsko beležnico, iz katere bom zdaj poskušal izluščiti vsaj najbolj bistvene misli.

Moje prvo vprašanje se je glasilo nekako takole: Kaj menite o prizadevanjih sodobne slovenske literarne zgodovine, kakšni so njeni uspehi in težave v desetletju po osvoboditvi?

Smiselno bi se odgovor dr. Marje Boršnikove dal zajeti v naslednje stavke: »Bilo je več težav kot uspehov. Uspehov je bilo pravzaprav malo. Vzrokov za to je veliko, o nekaterih sem že pisala v mariborskih Novih obzorjih, čeprav se je od takerat marsikaj spremenilo. Starejša generacija literarnih zgodovinarjev je naravnost ukovana v vrakodnevno, največkrat prav težaško delo. Delo na visokih solah in po institutih, pri slavističnih in mnogih drugih revijah, kakor tudi obsežno in zahtevno delo pri zbirki Slovenskih pesniški in pisateljski, ki izhaja pri Državnih založbi Slovenije, ni edina dolžnost in opravilo, s katerim se ta generacija ukvarja. Usodno je, da se ta generacija razen redkih izjem ne more, ne utegne skoncentrirati, dvigniti in ustvarjalno delo, čeprav — poudarjam — je tudi delo, ki ga opravlja, potrebno in pomembno. Vem: zbiranje gradiva in komentiranje h knjigam je omejeno zbirke pa tudi k drugim izdajam slovenskih klasikov zahtevajo veliko časa in energije, vendar ne morejo odtehtati tistega, kar od

literarne zgodovine upravičeno pričakujete. Starejša generacija literarnih zgodovinarjev, h kateri seveda pripadam tudi jaz, polni vrzeli, ki so nam jih zapustile prejšnje generacije. V tem je morda mogoče najti tudi pojasnilo, kako da danes — deset let po osvoboditvi — še nimamo nobene sintetične literarne zgodovine, take, ki bi zadovoljivo zajela celoto: še ni

Prof. dr. Marja Boršnikova

smo estetsko in problemsko dovolj ocenili naše literarne preteklosti, še manj seveda naše literarne sedanjosti.

Mlajša generacija pa je tako vključena v sodobni čas, da močno občuti to pomanjkanje, zato kritizira delo svojih starejših tovarišev, često se ga tudi sama loteva, nima pa za to vselej dovolj temeljitega znanja, še manj pa izkušenj. Teoretično je za to delo dokaj pripravljena, tudi sposobna je, vendar tudi ona še ne more zadovoljiti potreb, ki jih sama čuti, in ne napolniti vrzeli, ki jih odkriva in kritizira. Pričakuje pa, da bo prav ona lahko uspešno gradila na temeljih, ki jih homo mi pripravili.

Pogovor je tekkel dalje, sproščeno in lagodno, brez vprašanj in brez prisiljenih odgovorov.

Razlike, pa tudi antagonizmi med starejšo in mlajšo generacijo obstajajo. Vzroki za to so različni, gotovo ne najpomembnejši tudi ta, da je med tema dvema generacijama občutna vrzel, da ni prave kontinuitete med enim in drugim, srednjega kadra pravzaprav ni. Danes je na slavistiki okrog 350 slušateljev, v zadnjem desetletju jih je diplomiralo prav gotovo nad 200, od katerih pa ni dosegel niti eden opravi doktorata. Z znanstvenim delom se jih poleg tistih, ki so ostali kot asistenti na univerzi, ukvarja pravzaprav zelo malo. In vendar ne bi mogli trditi, da ni med njimi sposobnih ljudi. O njihovih težavah, ki utegnejo postati za slavistiko usodne, če se proti njim nič ne ukrene, sem pisala v prednovembrskih Naših razgledih. Drugeče proti nevarnosti, da se v dajo neki apatiji, da se jih oprime neka dezinteresanost, ki postaja že simptomatična. O tem smo že mnogo razmišljali in marsikaj smo tudi že poskušali ukreniti. Konkreten

slad teh prizadevanj je pred kratkim ustanovljena revija Jezik in slovnost.

Namen, ki smo ga imeli pri ustanovitvi te revije: pritegniti k sodelovanju čim širši krog ljudi, poživiti celoto, od centra do naših najoddaljenejših krajev; dalje: poživiti diskusijo in omogočiti kritiko, kar pa ni lahko. To je naša Ahilova peta: občutljivost in zamerljivost — nujna posledica razmer, ki niso dopuščale aktivizacije. Pretolči se moramo do sproščenega kulturnega življenja, pri tem pa sta kritika in polemika nujni in hudo potrebni.

Pa še nekaj bi rada poudarila: Povzpeli bi se morali do tega, da nam bi bila stvar, s katero se neko ukvarja, važnejša od osebe, pa tudi od osebnosti. To bi morali upoštevati prav tako pri delu kot pri kritiki tega dela ali polemiki na kritiko. Dokler pa bomo gledali in videli le osebe, je težko govoriti o socialističnih odnosih v kulturi.

Najin razgovor je ostal ves čas v razburkanem toku naše sodobne kulturne problematike in se naposled, z docela nasprotno strani, povrnil na tmo, ki je služila za uvod. Mnenja in misli dr. Marje Boršnikove bi lahko strnil in nanizal pod vprašanje: Kaj menite o naši kritiki, o njenem odnosu do literarne zgodovine, in obratno?

Bistvo odgovora: »Literarna zgodovina mora presojati pojave, čas in ljudi prav tako kritično kot literarna kritika, ta pa mora prav tako imeti svoje literarno-zgodovinske korenine, če hoče biti prepričljiva, dokumentirana, trajna. Priznam: Nesporazumi pa tudi trenja med literarno kritiko in literarno zgodovino tudi pri nas niso redek pojav. Vse to izvira deloma iz težav, ki sem jih omenila že na začetku: Kritika zahteva neke sintetične metode, estetskega in problemskega vrednotenja, često tudi prevrednotenja, hoče graditi in ocenjevati na ugotovitvah in dejstvih, ki nam jih nudijo dela sama. Do neke meje ima prav, dokler ne preide v zahtevo, naj tudi literarna zgodovina obravnava to delo, iztrgano iz časa in razmer. V tem primeru bi postala literarna zgodovina formalistična in nedialektična. Mislim, da bi moglo delovanje literarnega zgodovinarja bazirati le na analizi dela samega, brez poznavanja in upoštevanja vsega, kar je tako ali drugače v zvezi s tem delom, brez upoštevanja neke zgodovinske realnosti, bi bil absurd. Literarna zgodovina ne bi bila več literarna zgodovina, brž ko bi se odrekla vsemu temu. Prav tako pa menim, da je absurd, če se omeji na drugo polovico svojega imena in postane oziroma ostane le zgodovina, gola deskripcija faktov.

Kolikor je to delo pri nas zanemarjeno, toliko dam mladi generaciji, ko postavljajo svoje zahteve, naj naša literarna zgodovina vrednoti in, če je potrebna, prevrednoti našo preteklost in sedanjost tudi z estetskega in problemskega stališča. Res je, včasih je historicizma že kar preveč in kritika je upravičena.

Upam, da bo mnenje o naši literarni zgodovini boljše, ko bodo začele izhajati prve monografije

k zbranim delom naših klasikov in obsežna literarna zgodovina, ki je že v tisku, zlasti pa, ko se bo v večji meri uveljavila v svetu, k čemur ne prispeva v izdatni meri samo Slavistična revija, ki v svetu že danes uživa mednarodni ugled, marveč tudi sodelovanje slavistov v tujih publikacijah in uveljavljanje naše literature v tujih jezikih.

Pričakujem, da bo naša javnost pomirjena, ko dobi dela, na katerih temeljitost in verodostojnost se bo mogla zanesti. Iz njih bo marsikateri nestrpnosti utegnil dogmati, da se takšna dela ne morejo zgneti čez noč iz oblakov in duhovitih domislic, marveč da morejo biti le plod težkega dolgotrajnega napora.

In tako sva prišla do poslednjega, že tradicionalnega vprašanja: In vaši načrti?

Odgovor je bil kratek, mene je zadovoljil: »O načrtih, ki so mi najbolj pri sre, ne govorim rada. Rašji bi presenetila.«

Marsikatera beseda je ostala nezabeležena, pa tudi v beležnici je še marsikaj, kar ne bi bilo nezanimivo, če bi zapisal, vendar tudi intervjuji postajajo utrudiljivi, če so predolgi.

Ciril Zlobec

Nova prosvetna revija

Predsedstvo Sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije je sklenilo, da bo začelo izdajati osrednje glasilo Zveze — prosvetno revijo »Sodobna pota«, ki bo letos začela v 10 številkih, začeni z letošnjim marcem. Posamezni izvod revije bo stal 40 dinarjev, celoletna naročnina bo 350, polletna pa 175 dinarjev.

Prosvetna revija »Socialistična misel in štirinajstodnevnik »Ljudska prosveta« preneha izhajati in bodo njeni naročniki odlej prejeli glasilo Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije — prosvetno revijo »Sodobna pota«. Naročnikom »Socialistične misli« in »Ljudske prosvete«, ki se že nakazuje celotno ali delno naročnino za leto 1956, bomo to upoštevali pri naročnini za revijo »Sodobna pota«.

Potreba po osrednjem glasilu Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije se je zlasti pokazala po jubilejnem kongresu prosvetnih društev, ko je s združitvijo obeh Zvez — Zveze Svobod in Ljudske prosvete, enotna prosvetna organizacija na Slovenskem dosegla skoro sto tisoč članov in ko Svobode, pa tudi druga prosvetna društva postajajo čedalje pomembnejši čimurj in prosvetno življenju naših delovnih ljudi.

Uradništvo si bo prizadevalo, da bo revija »Sodobna pota« urejevala in pisana tako, da bo razumljiva in privlačna širokemu krogu članov prosvetnih društev, da bo odgovarjala zlasti na lista vprašanj, s katerimi se društva vsak dan ukvarjajo in da bo nudila tisto gradivo, ki za leta najbolj potrebujejo pri svojih izobraževalnih, vzgojnih in kulturno-umetniških prizadevanjih. Vsak zavezanec član prosvetnega društva naj bi postal naročnik te revije in si prizadeval, da je bodo prebrali tudi njegovi tovariši.

Prosvetna revija »Sodobna pota« bo prinašala med drugim: Članke, kraje razprave in razmišljanja o idejnopoličnih, organizacijskih in drugih vprašanjih, ki zadevajo prosvetna društva, reportaže in podobno

prispevke o družabnem in kulturnem življenju krajev, prosvet, društev in njihovih skupin, poljudno in bogato ilustrirano izobraževalno gradivo iz znanosti in izkušnje ter razmišljanja o načinih izobraževanja, razgovore z izkušnjimi prosvetnimi delavci, sestavke o najbolj prizadevnih društvenih delavcih, ankete o posameznih aktualnih vprašanjih, napotke za ureditve kulturnih domov, knjižnic, štaličnic in drugih društvenih prostorov, ocene dobrih uprizoritev dramskih del na amaterskih odrih z opombami, ki bodo kot izkušnje služile tudi drugim igralnim družinam, strokovnostnim nasveti za ureditve odrov, opremljene s sceničnimi in drugimi osnutki in posnetki, ponatise dobrih gledaliških del, zborovskih pesmi in skladb, ocene koncertov in nastopov glasbenih skupin, razmišljanja o aktualnih vprašanjih glasbe in razvedrila, nasvete glede programov, ocene novih knjig, sestavke o knjižničarstvu, o filmu, o upodabljanju, umetnosti, kraje poročila o dejavnosti prosvetnih društev, o delavskih gibanjih v svetu in drugo.

Revija »Sodobna pota« si želi pridobiti sodelavce med vsemi tisti člani in voditelji društev in drugimi delavci na področju prosvete, ki čutijo, da bi imeli kaj povedati o svojem delu in izkušnjah. Začleni so kraji sestavki o vseh pomembnejših društvenih problemih in dogodkih, ki bodo, napisani bodisi v obliki članka, razmišljanja, reportaže ali dopisa, toliko bolj dobrodošli kolikor bolj bodo tožni in ustresni namenom revije. Okvirna vzorec za pisanje bodo tovariši in tovaršice, ki žele sodelovati, našli še v prvih številkah revije. Prispevke za objavo pošiljajte na naslov uredništva: Ljubljana, Miklošičeva 7/1, prvo nadstropje, telefon 30.880.

Prosvetno revijo »Sodobna pota« lahko naročite pisмено na upravitelja, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7/1, telefonirano na številki 30-880 ali pri vašem pismonarju, ki vam jo bo dostavil na dom in pobiral naročnino.

Z RAZSTAVE BENEŠKIH MOJSTROV V NARODNI GALERIJ

Bernardo Bellotto (1720—1782): Pogled na Dunaj izpred Belvedera

NOVE KNJIGE

JOZE KRANJCO: SREČA V TEMNI ULICI. Zbirka enajstih novel, nastalih pretežno v desetletju 1939—49, ki predstavljajo doslej najbolj zakroženo prozno zbirko tega pisatelja. Knjiga je v lepi opremi izg. arh. Jakice Accetto in s kratko spremeno besedo o avtorju na notranjih straneh ovitka izšla pri Cankarjevi založbi v Ljubljani.

CARMEN LAFORET: PRAZINA. Roman. Iščala ga je Državna založba Slovenije kot peti zvezek Knjižne polke 1955. Prevod iz španščine je oskrbel M. B. oprema pa je delo Jakice Accetto.

Pianistka Damjana Bratuževa gostovala v Novi Gorici

Mlada umetnica, rojakinja iz Gorice, je doslej z uspehom nastopila že v več evropskih državah

Nova Gorica, 6. februarja. V veliki dvorani upravne palače v Novi Gorici je predela samostojen koncert mlada slovenska pianistka iz Gorice Damjana Bratuževa. V počastitev Prosvetnega dne bo koncert z nekoliko spremembami programom ponovila danes dopoldne za šolsko mladino.

Bratuževa sodi v generacijo rodkih slovenskih umetnikov v zamejstvu, ki si je v neurejenih povojnih razmerah često zapostavljena zaradi svoje narodnostne pripadnosti, spričo svoje nujnosti, delavnosti in izredne volje, uspeša utrti pot tudi na valike odne in studije radijskih postaj v številnih evropskih državah. — Skupaj s pianistom Solerjem je študirala pri znanem glasbenem pedagogu Constantinidesu v Trstu in tamkaj leta 1947 diplomirala. Posneje so jo nekaj časa izpoplaševala v Salzburgu pri svetovno znanem pianistu Carlu Zecchiu.

Mlada pianistka je doslej z uspehom gostovala v raznih krajih v Avstriji, Italiji, Zahodni Nemčiji, Franciji in Švici. Bila je tudi v Pragi in Londonu. Večkrat nastopa tudi v avstrijskem in francoskem radu ter že pet let v ljubljanski in koprski radijski postaji.

»Samorastnike« ali »Veliko puntarijo«. Toda čim dlje bomo odlašali s smotnimi teoretičnimi in praktičnimi pripravami, tem dlje se nam bo pravi cilj, ki opravičuje filmsko proizvodnjo malega naroda — izmikal. Tem dlje bo naša produkcija izpostavljena vsem mogočim naključjem in izkorištanju po boljših ali slabših tako imenovanih »koproducentih«.

Ta misel, ki jo je spet potrdil lanski puljski filmski festival, in ki postaja z vsako diskusijo o našem filmu bolj jasna, narekuje spremembo naše dosedanje filmske politike v smer temeljitejši in bolj smotrni umetniške priprave na pomembno in odgovorno nalogo, ki ji pravimo ustvarjanje dobrih slovenskih in zato tudi jugoslovanskih in mednarodno pomembnih filmov. Prizadevanje po dobrem »jugoslovanskem« filmu je po neizpodbidnih zakonitostih ustvarjanja umetnin prizadevanje po dobrem in čim boljšem srbskem, hrvaškem, slovenskem, bosensko-hercegovaškem, makedonskem in črnogorskem filmu.

Pot do dobrega, izvirnega filma ni lahka. Oba filmska nazora imata verjetno svoje dobre in slabe strani. Marsikaj bo v naših nazorih mogoče še treba popraviti in izboljšati.

Toda mnenja sem, da sta slovenska filmska tehnika in subvencija slovenskemu filmu namenjena predvsem — slovenskemu filmu.

FRANCE BRENK

Koncert v Novi Gorici je obsegal skladbe Schuberta, Chopina, Clementa, Debussyja, Matjeja Brevljevanca in znano fantazijo v C-molu Wolfganga Amadeusa Mozarta. Slgar dvestolet, niso postava proslavljamo letos. — V razgovoru z našim poročilnim dopisnikom je Bratuževa izrazila svojo zadovoljstvo zaradi prvega umetniškega stika s rojaki tostran meje.

M. D.

— ŠENIČ NOVEGA

prav tako umetniško nepravilni, kot smo bili v času, ko smo se odločili za svoj film. Se manj pa smo seveda pripravili na ustvarjanje izvornih filmov po izvornih scenarijih.

Leta 1954 Triglav film ni izdelal nobenega slovenskega filma. Lani so izšli poleg improviziranih »Treh zgodb« samo še »Trenutki odločitve« in pa nekaj kulturnih in propagandnih filmov, ki so po svoji umetniški kakovosti zelo problematični. Nekaj ustvarjalcev obeh igranih filmov je bilo sicer v Pulju odločevalih, toda niti »Tri zgodbe«, niti »Trenutki odločitve« nista »kot celota« do tolikšne mere »dobra za film«, da bi ju lahko s ponosom pokazali kjerkoli na svetu. Izredna in internacionalno pomembna je le njuna vsebina, ki pa je filmsko umetniško slabo obdelana.

Samo 50 milijonov dotacij ne more biti niti opravičilo za slabo delovanje slovenskih filmov, in sploh ne more biti izgovor za brezvodno koprodukcijsko filmove, ki so nam bili doslej — menda brez izjeme — v moralno, in v nekaj primerih celo v materialno škodo. Po tem drugem mnenju pa so koprodukcijski filmi sploh največja nevarnost za naš izvirni film. Ne le zato, ker so imenovanih »idealnih ko-

produkcij«, s katerimi zagovarjajo koprodukcijsko prakso, nikoli nikjer na svetu ni bilo in jih ne bo, temveč predvsem zato, ker vnašajo tuji filmski producenti v naš film svojo miselnost, in svoje, slovenski umetnosti tuje ustvarjalne metode. Zato koprodukcijski filmi tudi ne vzgajajo, temveč kvečjemu kvarijo in korumpirajo bodoče ustvarjalce slovenskih filmov.

Po trditvi zastopnikov drugega nazora o filmu — tudi ekonomski problem našega filma ni tako kočljiv, kot ga prikazujejo. Ne glede na to, da je samo japonski film še slabše dotiran kot jugoslovanski (razen seveda ameriškega, ki mu je ves svet odprt), naši filmski ekonomski ne upoštevajo kot dohodek za domač film najrazličnejše davke na filmsko vstopnico, pa procento, ki si jih pri vsakem filmu zaračunata filmska izposojevalnica in kinematograf, da ne omenjam vsakega faktorja na uvoz filmskega traku, kar gre vse v taki ali drugačni obliki, kot pravimo, »v državno blagajno« ali skupnosti v korist. Vsak jugoslovanski film gleda v domačih kinih milijon gledalcev, in če računamo povprečno vstopnico le po 30 din, znaša dohodek za vsak naš film 30 milijonov din, ali domala toliko, kolikor stane njegova proizvodnja. Pri tem pa seveda ne

upoštevamo poglavitnega, namreč moralno umetniškega vpliva dobrega filma na gledalce, kar se — konec koncev — v taki ali drugačni obliki — čeprav knjigovodsko manj otipljivo — tudi omotno izplača.

Po takih in podobnih ugotovitvah predlagajo zastopniki drugega filmskega nazora temeljito reorganizacijo naše filmske proizvodnje, v kateri naj bi poslej prevladovali idejno umetniški kriteriji nad ekstremnimi komercialno tehničnimi principi.

V naši vsakoletni filmski polemiki se torej srečujemo z dvojnimi različnim odnosom do filma, ki ima svoje korenine v dveh različnih nazorih, in dvojnem različnem pojmovanju naloge filmske kulture med nami.

Ta spopad pa je slej ko prej neenak. »Triglav film« razpolaga z vsemi tehničnimi in gnotnimi sredstvi slovenske produkcije, nasprotniki njegove prakse pa le s svojim bolj ali manj utemeljenim naziranjem in z možnostjo, svoje mnenje v diskusijah zagovarjati. Triglav film izdeluje koprodukcijske in včasih tudi domače filme. Zastopniki drugega nazora pa mu lahko ob njegovih izdelkih samo očita, da izdeluje koprodukcijsko filmsko plažo in obenem premalo slovenskih filmov.

Tako smo v našem filmskem

svetu in življenju že več let priče nekakšni — če lahko tako rečem — brezizhodni filmski koekzistenci, ki postaja po malem komična, stalno »se ponavljajoče« diskusije o našem filmu o istih problemih pa nezanimive in utrujajoče.

Toda posledice tega stanja so vse bolj očite, kar je dokazal tudi minuli posvet slovenskih filmskih delavcev. Ponovno se je namreč izkazalo, da na poti do dobrega domačega filma ni poglavitna ovira le »pomanjkanje gnotnih sredstev«, temveč pomanjkanje dobrih scenarijev, dobrih filmskih režiserjev in drugih filmskih umetnikov. Imamo solidno filmsko tehniko in dobre filmske tehnike, nimamo pa umetnikov, ki bi jim tehnika in tehniki služili. Za njihovo vzgojo doslej ni nihče zares poskrbel. In še več: spričo takega razvoja našega filma je iz njega pobegnila vrsta nadarjenih ljudi, in najboljši slovenski umetniki, ki edini lahko ustvarjajo dober slovenski film, se s filmom sploh neboje ukvarjati. Zato čaka na svojo filmsko upodobitev tudi — deloma nedotaknjena — še vsa prebogata zakladnica slovenske književnosti.

V spopadu med obema filmskima nazoroma se seveda ni težko odločiti.

Ne trdim, da bo mogoče čez noč ustvariti »Ptičke brez gnez-

POGLED NAZAJ NA NAJVEČJO ZIMSKOŠPORTNO PRIREDITEV

VII. zimske olimpijske igre v Cortini — Na vseh sedanjih zimskih olimpiadah Norvežani najboljši

Na tronožcu na Lednem stadionu je ugasnil olimpijski ogenj. Podeli so zadnji zlati medalji Fincu Hivarinenu, najboljšemu skakalcu, in hokejistom SZ, ki so premagali brez ugovora vse svoje nasprotnike. Olimpijska zastava je spuščena z droga, tribune so opustele. Zivljenje v Cortini se vrača v svoj vsakdanji tok.

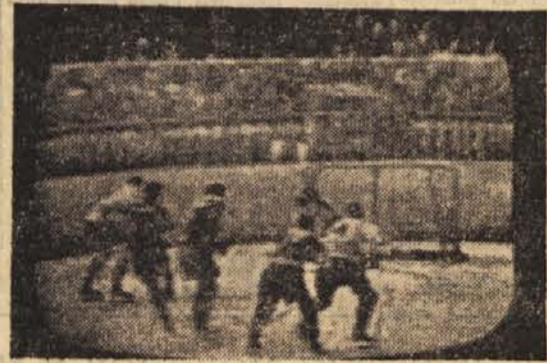
Enajst dni se je skoro 1000 smučarjev iz 32 držav borilo z vsemi silami, da osvoje najdražjo smučarsko zmago — zlato olimpijsko medaljo. Toda disciplin je bilo le 24, zato le toliko zlatih, srebrnih in bronastih medalj. Ostalih devet sto tekmovalcev odhaja domov praznih rok, razočaranih in z edino tolažbo, da so se udeležili doslej največje zimske športne manifestacije. Upi in sanje marsikaterega od njih so se razblinili ob trdem zidu ugotovitve, da ni več favoritov na zimskih olimpiadah, in da se je treba za takšno tekmovanje temeljito pripravljati štiri leta, pa tudi malo sreče igra svojo vlogo.

Odlitna organizacija

Sedaj, ko so igre končane, je splošna ugotovitev, da so bile odlično pripravljene. Italijani so posvetili veliko pozornost organizaciji. To je bil tudi njihov izpit, ker bodo leta 1960 priredili v Rimu tudi letne olimpijske igre. Zato ni čudno, da tožijo, da bodo imeli z olimpiado izgubo. V Cortini so zgradili športne objekte in zgradbe, ki jih kljub popularnosti Cortine kot turističnega središča ne bodo mogli takoj uporabiti. Ves primanjkljaj pa bodo organizatorji krili z dobičkom športne stave — totocalcie.

Če sklepate, da so igre deficitne zaradi slabega obiska, se motite. Kljub hladnemu vremenu, in čeprav je sneg zapadel le nekaj dni pred začetkom, pa je bilo za prireditve ogromno zanimanje. Za nekatere več, za druge manj. Največje zanimanje je bilo vsekakor za tekme v hokeju na ledu, čeprav se domačin — Italija — ni uvrstil v finalno tekmo. Največ gledalcev sta razumljivo pritegnili reprezentanci SZ in Kanade. Prisotni so se lahko čudili odlično pripravljenu sporedu na Lednem sta-

dionu. Tekme so se začele po urniku, po vsaki pa je bil v zelo kratkem času napravljen nov led. Se več, kdor je prišel na

Televizijski posnetek s hokejske tekme, ki je odločila naslov olimpijskega prvaka: trije Rusi (v temnih dresih) so uspeli premagati kanadsko obrambo in doseči vodilni gol

stadion tudi dopoldne, je lahko videl, da so delavci odstranili led z oznako »za hokej« in ga zamenjali z onim, ki je bil potreben za umetno drsanje.

Junak olimpiade

Vsako veliko športno tekmovanje ima svojega velikega zmagovalca. Takšnih pa, kot je bil Avstrijec Toni Sailer, trikratni zmagovalc VII. zimskih olimpijskih iger, je vseeno malo zapisanih v športni zgodovini. Morda je tak čudovit podvig uspel črncu Jesse Owensu, ki je l. 1936 na letnih igrah v Berlinu osvojil štiri zlate medalje (100 m, 200 m, skok v dalj, 4 x 100 m). V zgodovini zimskih športov pa je Sailer brez dvoma edinstven primer.

Toni Sailer ima komaj 20 let, tako da morda še ni rekel zadnje besede. Smučati je začel že s petim letom. Ko smo ga gledali na olimpijskih stezah v Cortini,

gih tekmovalcev, ki tudi niso bili majhni. Sovjetski drsalec Grišin je osvojil dve zlati medalji in postavil nov svetovni rekord, Sved Jernberg je v tekih osvojil eno zlato in dve srebrni medalji, vrh tega pa je bil član švedske štafete, ki je osvojila bronasto medaljo. Rusinja Kozireva ni imela dostojne nasprotnice v tekih, Svicarka Berthodova pa v alpskih disciplinah.

Uspeh naših takšen, kot smo pričakovali

Razen tekačev so naši tekmovalci v Cortini dosegli takšne uspehe, na kakršne smo računali. Za tekače se je izkazalo, da je bil njihov trening pomanjkljiv. Tek na smučeh je toliko napre-

povsod, je bila tudi tu konkurenca zelo močna in ni bilo nič nenavadnega, če zmagovalka v veleslalomu — Reichertova — ni v slalomu prišla niti med prvih deset.

S skakalci smo zasedli prav tako sredino. Morda je malo razočaranje edino Poldovo mesto, ki je bil šele tretji od naših skakalcev, ker smo bili od njega navajeni na večje uspehe. Razveseljivo pa je, da ima dostojne naslednike sedaj, ko se poslavlja od skakanja.

Razen plasmajev za posameznike delajo na vsakih zimskih olimpijskih igrah tudi skupne lestvice. Zanimiva je lestvica petih držav, ki so imele na dosedanjih igrah največ uspeha.

MIRAN SATTLER

Danes ponovitev drsalne revije

Danes ob 19. uri bo na stadionu »Ljubljana« v Siskli ponovitev revije železničarskega drsalnega kluba »Ljubljana-Siška«. Nastopili bodo državni prvaki sestri Fajdiga, brata Brlec, Katjuška Derenda in drugi. Tribune bodo ogrevane, tako da se gledalcem ni treba bati mraza. V odmoru bo izžrebanih šest vstopnic. Nagrade so prispela podjetja »Elan« Begunje, Tovarna bonbonov »Suni«, »Na-maz«, »Alko« in Slovenija — vino.

Jutri in v četrtek hokej pod Cekinovim gradom

V sredo se bo moštvo »Ljubljana« pomerilo v prvi letošnji mednarodni tekmi z moštvom EV Salzburger. Začetek tekme ob 20. uri na igrišču pod Cekinovim gradom.

V četrtek pa bosta na sporedu kar dve tekmi. Ob 19. uri »Graz« — »Ljubljana«, ob 21. uri pa prvenstvena tekma II. republiške lige »Maribor« — »Ljubljana« II.

KOLEDAR TEKMOVANJ ODOBJKARSKE ZVEZE JUGOSLAVIJE

NAŠA REPREZENTANCA NA SVETOVNEM PRVENSTVU

Odbojkarjska zveza Jugoslavije je pripravila program mednarodnih tekmovalj v odbojki. Mednarodni koledar določa več reprezentančnih tekem, ki je med njimi najvažnejša tekma naše reprezentance na svetovnem prvenstvu od 30. avgusta do 12. septembra v Parizu. Celotni mednarodni koledar je usmerjen na to tekmovanje, tako da bodo vse tekme reprezentance preizkušnja in pripravna na svetovno prvenstvo. Reprezentanti se bodo od 9. do 14. julija pripravljali na tekmo s Poljsko, ki

bo 16. ali 17. junija v Varšavi, ter s CSR, ki bo 23. ali 24. junija v Pragi. Te termine je predlagala naša zveza. Moška in ženska reprezentanca se bo od 8. do 12. julija pripravljala na tekmi z Bolgarijo v Sofiji, ki bo 14. ali 15. julija. Od 18. do 28. avgusta bo trenirala moška reprezentanca za svetovno prvenstvo. Mimo tega je v mednarodnem koledarju zamišljeno tudi srečanje ženskih reprezentanc Jugoslavije in Francije 1. aprila v Jugoslaviji.

Naši odbojkarji imajo letos bogat program, razen tega pa jih čaka tudi nastop na svetovnem prvenstvu

Udeleženci XI. šahovskega prvenstva FLRJ

Beograd, 6. febr. Na XI. šahovskem prvenstvu v Skoplju, ki se začne 11. februarja, bo sodelovalo 5 velmožstrov (Pirc, Gligorič, Trifunović, Ivkov, Matanović), 3 mednarodni

Konec šahovske kariere? — Andrija Fuderer

mojstri (Rebar, Karaklajić, Mišić, 8 mojstrov (Matulović, Tot, Tomović, Marić, Janošević, Udovčić, Djaja, Djurašević) in 4 moštroski kandidati (Lukić, Sokolov, Jovančić in Čirić).

Mednarodni šahovski mojster Andrija Fuderer ne bo sodeloval na prvenstvu Jugoslavije, ker ima v tem roku izpite na univerzi. Po sklopu plemenata šahovske zveze Jugoslavije bo nastopil namesto Fudererja kot prva rezerva šahovski mojster Dragotija Djaja.

Najstarejši na prvenstvu je Tot (rojen 1907), najmlajši pa Čirić (1935). Sodnik na turnirju bo Paško Frančić.

Pokal Kurikkala naposled — na Pokljuki

Na Smučarski zvezi Slovenije so sinoči odločili, da bo tekmovanje za pokal Kurikkala namesto na Ravnah, kjer je pomanjkanje snega, na Pokljuki, in sicer od 10. do 12. februarja.

smo dobili vtis, da je to tekmovalcev dovršene tehnike, spreten in gibčen tako, da mu ne nagajajo nepričakovane nevarnosti terena, vzdržljiv pa tako, da se igra s problemi, ki so za druge neresljivi. Zaradi teh svojih lastnosti je Sailer z lahkoto osvojil tri zlate olimpijske medalje.

V senci njegovih velikih zmag so ostali skriti uspehi dru-

MEDNARODNI NAMIZNOTENIŠKI TURNIR

Freundorfer prvak

Na mednarodnem namiznoteniškem prvenstvu v Baslu si je priboril prvo mesto Freundorfer (Zahodna Nemčija), ki je v finalu premagal Angleža Kennedyja z 1:0 (0:0). Peru in Paragvaj pa sta igrala neodločeno 1:1 (0:0).

Rezultati finalnega tekmovalja dvojice: Freundorfer, Seifert (Zahodna Nemčija) — Schreider, Pleisse (Vzhodna Nemčija) 3:0; ženske: Gray, Johns (Anglija) — Wertl, Pritzl (Avstrija) 3:2.

NOGOMETNO PRVENSTVO JUŽNE AMERIKE

Brazilija — Argentina 1:0

Na nogometnem prvenstvu Južne Amerike v Montevideu je Brazilija premagala Argentino z 1:0 (0:0). Peru in Paragvaj pa sta igrala neodločeno 1:1 (0:0).

Hud poraz dunajske »Austrie«

Dunajska »Austria« je na turneji po Mehiki doživela hud poraz. Nogometni prvak Mehike »Leons« je v Mexicu premagal s 4:0 (1:0).

Pet najboljših na dosedanjih olimpiadah

	1924	1928	1932	1936	1948	1952	1956
Norveška	134,5	93	68	100	57,5	139	47
ZDA	29	45	85	32,5	64,5	89	54,5
Finska	76,5	33	22	38	46	82	66,5
Švedska	26	35	25	43,5	70	34	62
Avstrija	—	23	—	26,5	48	69	78,5

Keen je pogledal Frayna in rekel: »Dal bi svojo desnico, če bi to pismo prejeli pred štiriindvajsetimi urami. Kaj ste storili s skrinjo?«

»Mislim, da so naši ljudje že prispeli na postajo Victoria.« Keen je pokimal in bral dalje.

»Skrinji je zamenjala ženska, ki je stanovala z menoj v mojem londonskem stanovanju. Ime ji je Fleur Marchand. Bila je spretna in prisrčna ljubica, blagoslovljena z zelo skromno pametjo in — prepričan sem — zvesta. Dovolite mi, da vam zatrdim, gospóda, da je Fleur bila samo moja ljubica in nič drugega. Kaj malo vam bo mogla povedati. Mišlila je, da sem trgovec z umetninami Julien Chautand in bila bi trpko razočarana in zgrožena, če bi zvedela, kako sem se dokopal do svojih milijonov. Priznanica za skrinjo, spravljeno v garderobi na postaji Victoria, je v broški, ki jo nosi okrog vratu. Fleur sodi, da je v skrinji vrsta slik, ki sem jih skrival, da bi se izognil plačilu vaših nemogočih angleških carin. Hvaležen bi vam bil, če bi gospodični Marchandovi nudili zaščito, dokler Delailla ne boste aretirali in obesili. Ona bo prav gotovo v galeriji ali v najinem stanovanju v Brookovi ulici 65. Da bi lahko brez večjih težav obesili

Delailla, vam sporočam tole: pričakujem, da me bo skušal ubiti pri nekem zapuščenem kamnolomu blizu vasi Crabtree v Norfolk. Toda storil sem nekatere ukrepe, da bi ne mogli nikdar prebrati te izjave, če bodo ti ukrepi uspešni. Če jo boste prebrali, bo to pomenilo, da mi je spodletelo. Razumem, da ne morem od vas ničesar zahtevati, toda silno bom razočaran in nemirno in nelagodno bom počival v svojem grobu, če se vam ne bo posrečilo izročiti Delailla in njegovih pajdašev kruniku. Prijetno bi bilo pomisliti, da boste oprstili njegovo čudovito mlado ljubico, toda pravici je treba zadostiti in tako si tudi njo predstavljam, kako visi s krvnikovo vrvo okrog svojega ljubkega vratu.

Na svidenje, gospóda. Ko boste ujeli Delailla, mu sporočite moje pozdrave in mu želite srečno pot na popotovanju, ki ga bom jaz tedaj že zaključil.

Henri Dupont

Keen je vstal. »Ali je ta Fleur Marchandova v galeriji?« »Takojo bomo vedeli,« je odvrnil Frayne. Nekaj trenutkov je govoril po telefonu, nekaj minut kasneje pa je telefon zazvonil. Frayne je pazljivo poslušal. »Ne,« je odgovoril na vprašanje, zastavljeno pred nekaj minutami. »Pojdiva,« je rekel Keen. »V Brookovo ulico 65 greva. Upajmo, da bomo še pravočasno prispeli.« Chautandovo stanovanje je bilo prazno. Brž sta ga pregledala. V eni postelji je nekdo spal. Odeje in posteljina je bila razmetana po tleh. En stol je bil prevrnjen, omare odprte, obleka pa je prav tako ležala na tleh.

»Kam pa zdaj?« je vprašal Frayne. »Na postajo Victoria. Skrinja je bila gotovo izročena minulo noč, potem ko so se odpeljali v Norfolk.«

Po razgovoru s postajnim načelnikom sta Frayne in Keen odšla v garderobo. Pregledala sta številno prtijago, izročeno minulo noč po enajsti uri.

»Lahko bi hitro dobili pooblastilo, da lahko odpremo prtijago, toda za to bi potrebovali pol ure.«

»Vseh tih skrinj ni treba odpreti,« je rekel Keen. »V galeriji je malone prav takšna skrinja.«

Pet minut kasneje so skrinjo našli in odnesli v pisarno postajnega načelnika. Frayne je zahteval železno palico, da bi skrinjo odprl.

»Ne! Pokličimo raje ključavničarja,« je rekel Keen. »Zakaj bi tratili čas?«

»Ne bova ga trafil. Ujeli ga bomo s to skrinjo in zato ne želim, da bi Dumetrius opazil, da je kdo skrinjo že odprl.«

Uro kasneje je bila skrinja spet na polici na istem mestu, kakor prej. Pet ljudi je stražilo na postaji Victoria dohode v garderobo. Oklopni avtomobil je pripeljal in spet odpeljal. Uslužbenci v garderobi so dobili navodila, pred postajo Victoria pa so na raznih krajih stali štirje na videz povsem navadni avtomobili, toda v njih so bili detektivki Scotland Yarda, avtomobili pa so bili opremljeni z najsoodobnejšimi radijskimi napravami.

Poldruge ure kasneje je bil Keen v Chautandovi galeriji in napolned se je vrnil v hišo z gotskim pročeljem.

»Kaj bomo zdaj počeli?« je vprašal Coutts. »Čakali bomo. Dumetrius želi po vseh sili dobiti tisti zaklad. Naj gre na postajo in ga vzame.«

ATLETIKA

Babovičeva druga v Dortmundu

Dortmund, 6. februarja (AFP). Na mednarodnem atletskem tekmovalju v Dortmundu je bila Milka Babovič druga v času 8,1. Prva je bila Fisch vzhodne Nemčije.

MARIBORSKI TEKSTILNI TOVARNI strokovno izpopolnjujejo delavce

Mariborska tekstilna tovarna, ki je izredno redno daje posebna sredstva za strokovno izpopolnjevanje delavcev na raznih tečajih in predavanja. Na pobudo delavskega sveta in upravnega odbora podjetja so lani novembra pripravili mesečne tečaje za kvalificiranje in visokokvalificiranje delavcev, prediskre in oplemenitve stroke. Za te tečaje je bilo v podjetju izredno zanimanje, saj se delavci množično prijavljali. Posebna komisija je od prijaviteljev izbrala 115 članov kolektiva, ki imajo vse pogoje za opravljanje strokovnega izpita v tem letu.

Tečajniki so razdeljeni po razredih in to za vsak naziv in stroko posebej. V pričetku je bilo precej težav s predavatelji, ki jih je pramnjakovalo. Sedaj so tudi to vrzel odpravili. Pouk imajo zdaj že četrti mesec. Vsebuje splošni in strokovni del. Razen svojega osemurnega delovnega časa imajo tečajniki še štiri ure pouka dnevno.

Posameznikom je povzročala največ težav njihova osnovna šolska izobrazba. Ker niso mogli dovolj slediti zahtevni snovi, so

že prvi mesec želeli prenehati obiskovati pouk. Za veliko disciplino in požrtvovalnost tečajnikov in predavateljev povprečno raven znanja vse bolj dosega zahteve učnega načrta. Tečajniki so že po prvih šolskih nalogah iz splošnih kakor tudi strokovnih predmetov dosegli zadovoljiv napredek in uspeh. Niso tudi redki primeri, ko posamezni predavatelji na splošno želijo obnovljati s tečajniki snov med odmori.

V tečajih poučuje 24 predavateljev. Pri posredovanju predpisane snovi koristno uporabljajo svoje pedagoške izkušnje. Zlasti jih je pohvaliti zato, ker žrtvujejo mnogo prostega časa za dokončen uspeh na izpiti. V tečajih so doslej predelali že nad polovico predpisane učne snovi. Po mnenju sekretarja komisije tov. Janka Komarja bodo tečaji vsem dosegli svoj namen. Zlasti zaradi resnosti tečajnikov, ki tudi ob redukciji električnega toka ne zamujajo pouka, čeprav delajo v nočnih izmenah. Delavski svet in upravni odbor podjetja sta obljubila tudi v prihodnje s podobnimi tečaji pomagati članom kolektiva k uspešnemu opravljanju strokovnih izpitov.

Na Teznem je zaposlenih več kot 7000 ljudi

Občina Maribor-Tezno je med najmočnejšimi industrijskimi občinami v mariborskem okraju, čeprav obsega tudi 56 odstotkov kmetijskih površin. V občini je deset industrijskih podjetij, izmed katerih je po obsegu in številu zaposlenih najpomembnejša kovinska industrija s Tovarno avtomobilov, Metalno, Tovarno poljedelskih strojev ter Livarno in tovarno strojev Hoče. Vsa podjetja zaposlujejo več kot 7000 ljudi, med temi 25 odstotkov žensk. To je pripisati prevladovanju kovinske industrije. Tekstilna industrija je zastopana samo s tovarno Svila in Tovarno trakov in sukanca. Delavci so v glavnem s podeželja.

Denar za instrumente na Meljskem hribu

Na letni skupščini osnovne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva terena Meljski hrib v Mariboru so člani z velikim zanimanjem razpravljali o raznih gospodarskih in političnih vprašanjih. Ugotovili so tudi potrebo po čiščenju poljanjskih tekočih stvari, da bi tako lažje pravilno razumeli splošen razvoj našega družbenega življenja. Predlagali so združitve dramskih skupin na svojem in sosednjem terenu, kar bi lahko pripomoglo h kvalitetnejšim odskim predstavam. Tamburaškemu zboru, ki deluje v okviru organizacije, pa so sklenili pomagati z nabiralo akcijo za nabavo prepotrebni instrumentov.

Dopisujte v naš list

UMETNOST IN SPRETNOST

(Droben zapisek o rogaških steklarjih)

Marsikaj so imeli v mislih ustanoviti rogaške steklarne, ki nekdaj v steklarni v Zagorju prenehala delovati. Poceni zemljišče in odročnem kraju poceni delovna sila, kjer se ni drugje znanega zdravilišča, od koder bi gostje prinesli sloves steklarne po Evropi in morda še dalje.

Tako so prillili pred tridesetimi leti, ko so tovarno začeli graditi, iz Zagorja najbližji mojstri, ki so postali z družinami delavci in dalje okolice. Tako močna osnova novi tovarni. Mojster France in drugi se dobro vedo posvetili, kako se je vse naokrog, kjer sta danes tovarniško postopje, splošno močvirje.

Tovarna se je zlasti razširila pred šestimi leti, ko so proizvajalci postopili in začeli zadovoljevati večje potrebe domačega, predvsem pa tuje tržišče. Kajti večidel njihovih izdelkov, težke kristaline vaze, pevelnik, razni brušeni servisi in drugi predmeti iz brušenega kristala in silicnega stekla, stoji kot okras v mariborskem stanovanju v Avstriji, Švici, Angliji, Ameriki, Južni Afriki, Čiru in na bližnjem in Daljnem vzhodu.

Najzanimivejša oddelka v tovarni sta oddelka, kjer vrolo steklo razpuhajo in na odčetek, kjer steklo orušijo.

Pred vročimi razgreti pečni se greje steklo. Na »falca«, kot imenujejo kalni meter, dolgo čev, zaspiro razbeljeno steklo, ki ga nato sprotno razpuhajo, nakar ga se močvirje na posebnem lesenem modelu. Dolgočasno obliko da nato prednostu mojster. Tako dela vsaka skupnica s svojimi mojstri, ki drugačne predmete: iz kozoarce, druga steklenice, tretja vaze in tako dalje. Velik vrvež in prečelnja gneča je okoli teh peči in Fi-

več lahko samo občuduje, kako spretno je delo organizirano, da na tako majhnem prostoru ne pride do nesreče z vročim steklom.

Prav tako, če se ne bolj zanimavo je v oddeku za brušenje. Tu ni takega vrveža. Vsak brusilec sedi ob oknu pri svojem brusilni in vzuje vzoreček, ki ga, kozarca, steklenico... Kako je moč s tako natančnostjo vrezati v krhko steklo cipkaste vzorce! Kdo je dal tem ljudem smisel za umetnost in lepoto? Kdo jim je dal mirno roko, ki vreže v kdo ve koliko steklenih predmetov vzoreček, ne da bi se prekdo naznačil. Dve, tri očke, to je vse. Potem pa le še smisel za lepoto, oko, ki zna prepoznati razdaljo in mirna roka, ki vodi z največjo zanesljivostjo in tudi z občudujočo naglase dragoceno kristalno steklo po vrtečem se brusilnem kamnu.

Morda bi si kdo mislil, da se je ta spretnost, ki ni več le spretnost, temveč je košček posebne umetnosti, dedovala iz roda v rod, od očeta na sina, od matere na hčer že več desetletij ali celo stoletij. In vendar ni tako. Povprečna starost steklopuhcev in brusilcev v steklarni Boris Kidrič je komaj trideset let. Približno toliko, kolikor je stara steklarna. In z nastankom steklarnarstva se pričeli razvijati tudi mladi brusilci in steklopuhci. Vendar so v njej še mojstri Pance, Jugovnar, Drimeč, Sitar, ki jim ni več daleč do pokoja, in ki so že prenekarje mlado roko umirili, da sedaj vrezuje v steklo najnežnejše vzorce in desetine in desetine mladenčev naučili razpuhovati vrolo stekleno gmo in jo oblikovati v najrazličnejše predmete.

PISMO IZ SPITALIČA

Še zmeraj svetimo s treskami

Spitalič pri Slov. Konjicah je gorat kraj, obsegač vasi Stare in Gorje, Slemen, Sojek, Kamna gorica, Tolsti vrh, Skedenj in Kraberk. Samotne kmetije in zasejki po pobočjih Konjske gore, Slemen in Drameljskega hribovja so dobro znani borcem Kozjanskega odreda in posebno XIII. brigade »Mirtka Bračičev«, ki so jih mnogokrat sprejeli v svoje okrilje.

Na vsem tem področju, ki ima približno 700 prebivalcev, obsega pa približno 10 kvadratnih kilometrov, je bilo verjetno moč zabeležiti bolj malo napredka. V dokaz samo nekaj podatkov: Na vsem območju navedenih vasi je samo triodelna osnovna šola Spitalič.

Edini prostor, kjer se razvija vse kulturno in družabno življenje, so šolski prostori. Tu gostujejo vse organizacije in društva. Poslovalnica KZ Slov. Konjice deluje v privatnih prostorih. V Spitaliču ni niti enega obrtnika, ljudje so pa kmetije in gozdni delavci. Prebivalci se bavijo naj-

več z živinorejo, vinogradništvom in sadjarstvom, le delno tudi s poljedelstvom, ki pa v večini ne krije domačih potreb in morajo ob slabših letinah tudi večji kmetje kupovati moko.

Na vsem tem območju ni niti ena hiša elektrificirana, ni nobenega radio aparata, ni niti dvoranice za prireditve. Zato ni čudno, da že vsa leta ljudje najbolj želijo, da bi dobili elektriko. V to so že ljub velikim elementarnim negodam v prejšnjih letih vložili veliko sredstev in dela. Tako že stojijo drogovci za visoko napetost iz Konjice preko Konjske gore v Spitalič, kakor tudi iz Češnjic na Sojek in sta že v obeh teh krajih postavljena transformatorja, nimajo pa sredstev za žico ter že zaradi tega stojijo vsa dela skoraj dve leti.

Prav s tem, da bi pristojni faktorji lahko pripomogli k elektrifikaciji kraja, bi napravili mnogo za gospodarski, kulturni in politični razvoj tega kraja, ki je med NOB doprinesel velike žrtve.

Ljudje so voljni delati, vendar se nekateri že kar bojijo, da bodo morali še dolgo čakati, da jim bo zasvetila elektrika. Velika večina jih pa le upa, da bodo pristojni z razumevanjem podprli stvar ljudi v tem zakotnem, še vedno od sveta in dogajanj odrezanem kraju. Da so voljni delati, je dokaz popolnoma obnovljena, med vojno požgana šola, pri kateri so delali več kot deset tisoč ur. Spitalčan.

PODJETJE »DVADESETPRVI MAJ« KNEŽEVAC PRI BEOGRADU razpisuje natečaj za nastavev: več strojnih inženirjev in tehnikov s prakso in brez nje vodje splošnega sektorja s pravno fakulteto in daljšo prakso korespondenta z znanjem tujih jezikov in z daljšo prakso več komercialistov z in brez znanja tujih jezikov z daljšo prakso daktilografi z daljšo prakso

Plača po tarifnem pravilniku. Prevoz zagotovljen z lastnimi sredstvi. — Pismene ponudbe pošljite na naslov podjetja, oziroma se zgledite osebno v personalnem oddelku podjetja. — Vsa pojasnila je moč dobiti telefonično 55-371, interno 02.

DNEVNE VESTI

ZA NOVINARSKI PLES, dne 11. februarja v vseh prostorih Uniona (razen Rožice in kleti) je na razpolago le še nekaj vstopnic v prostorih Novinarskega društva, Gosposka 12. Na NOVINARSKEM PLESU bodo igrali trije priznani plesni orkestri, za presenečenje pa so poskrbela naša znana podjetja, med njimi:

- SADNO-LIKERSKI KOMBINAT »FRUCTAL«
  - TOVARNA NOGAVIC »POLZELA«
  - TOVARNA ILIRIJA IN NJEN KOZMETIČNI SALON »NARTA«
  - LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE LJUBLJANA,
  - KARTONAZNA TOVARNA LJUBLJANA,
  - TOVARNA KEKSOV, BONBONOV IN ČOKOLADE »SUMI«
  - »ARANŽER«, ATELEJA ZA REKLAMO IN DEKORACIJO F. MERJASEC,
  - MESTNA VRTNARIJA, LJUBLJANA.
- Ne pozabite! Na pustno soboto — NOVINARSKI PLES!

Obveščamo starše bolnih otrok v starosti od 2. do 14. leta, ki prihajajo na Otroško kliniko zaradi sprejema, in vse terenske zdravniko-pediatre, ki pošiljajo bolne otroke za sprejem, da bo od dne 7. februarja dalje do 20. marca 1956 sprejem zaradi seilitve oddelka C v nove prostore na Vrazovem trgu omejen. Zato prosimo, da se omejite le na zelo nujne primere.

Pododbor Zdrženja rezervnih oficirjev »Oskar Kovačič«, Stara Ljubljana-Prule vabi vse rezervne oficirje tega terena na občni zbor, ki bo Četrtek, 9. febr., ob 17 v dvorani na Starem trgu 34.

ZAHTEVAJ PRI SVOJEM TRGOVCU »CISTEN« ZANESLJIVO CISTILNO SREDSTVO ZA ČIŠČENJE MADEŽEV!

»Jela« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, desinficira in kakor prerogaj si po kopeli z »Jela« soljo.

CONCERTI

V petek, 10. februarja, simfonični koncert za rumeni abnoma. Brahms, IV. simfonija; Paganini, Koncert za violino in orkester št. 1; Svara, Vizija — kantata za sopran, zbor in orkester. Izvajajo: Buggero Ricci (Italija), Nada Vidmarjeva. Samo Smerkolov zbor in orkester Slovenske filharmonije. Dirigent dr. Danilo Svara. — Vstopnice so razprodane.

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo vabi na predavanje univ. prof. dr. Ing. Luja Sukljeja: Piazovi. Z diapozitivi. Predavanje bo danes ob 20. uri v prirodoslovni predavalnici na Univerzi, vhod iz Gosposke ulice.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Torek, 7. febr., ob 20: Wilder: »Naše mesto«. Abonma E.
Sreda, 8. febr., ob 18: Pavel Gollia: »Jurček«. Zaključena predstava za Novo mesto; ob 20: Wilder: »Naše mesto«. Abonma K.
Četrtek, 9. febr., ob 20: Shakespeare: »Henrik IV. Abonma B. (Falstaff — Janez Cesar).

OPERA

Torek, 7. febr., ob 19:30: Wolf-Ferrari: »Stirje grobiljan«. Abonma red H.
Sreda, 8. febr., ob 19:30: Ballet: Kogan-Semenov: Amazonke; Mozart: Les petits riens; Lhotka: Balada; Borodin: Polovski ples. Abonma G.
Četrtek, 9. febr., ob 19:30: Mozart: »Figarova svatba«. Abonma red A.
Petek, 10. febr., ob 19:30: Lindpaintner: »Danina«. Abonma red Petek popoldanski.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža

Torek, 7. febr., ob 20: Matej Bor: »Vesolje v akvariju«. Abonma red H.
Sreda, 8. febr., ob 20: Matej Bor: »Vesolje v akvariju«. — Abonma TSS II.
Četrtek, 9. febr., ob 20: Matej Bor: »Vesolje v akvariju«. — Abonma LMS II.
Petek, 10. febr., ob 20: Matej Bor: »Vesolje v akvariju«. — Abonma TSS I.
Sobota, 11. febr., ob 20: Gogolj: »Zemljevid«. Izven.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Sreda, 8. febr., ob 20: G. Senečič: »Logaritmi in ljubezen«, veseloligra. Izven.
Sobota, 11. febr., ob 20: »Uspavanka«, veseloligra. Izven.
Nedelja, 12. febr., ob 15:30: Goerner: »Penelopa«. Pravična igra. Popoldanska predstava; ob 20: »Uspavanka«, veseloligra. — Večerna predstava. Izven.
Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-980.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Marlonete

Levstikov (Sentjacobski) trg
Četrtek, 9. febr., ob 17: Kuret: »Obuti maček«.
Sobota, 11. febr., ob 17: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«; ob 20:30: Miličinski: »Zvezdica Zaspanska«. Za odrasle.
Nedelja, 12. febr., ob 11: Miličinski: »Zvezdica zaspanska«.

Pašne lutke Resljeva cesta 28
Nedelja, 11. febr., ob 17: Miličinski: »Tri čudne zgodbe«. — Prodaja vstopnic za ob gledališčni vse predstave od srede dalje v »Novi Mestnega lutkovnega gledališča«. Resljeva cesta 28, telefon 32-020 in pol ure pred predstavo pri gledališki blagajni.

Razstava Inkuabul Narodne in univerzitetne knjižnice za proslavo Prenevanja dne. Odprtja ob 8. do 18. februarja od 10-13 in od 16-18 (v nedeljo od 10-13). Vstop prost.

KINO »UNION«

Premiera amer. barvnega filma

Ukročena trmoglavka

Tednik: Filmske novice št. 5. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Kathryn Grayson in Howard Keel. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Angleški film: »Vitez iz lepenke«. Tednik samo pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineje istega filma. V glavni vlogi: Margaret Lockwood in Jerry Desmond. Danes zadnjikrat.

KINO »VIC«: Ameriški barvni film: »Mostišče«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Tony Curtis in Mary Purphy. — V soboto, 11. febr., ob 22 premiera: »Bistre glave«. V glavni vlogi Stan Laurel in Oliver Hardi.

Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Jugoslov. kinoteka predvaja sovjetski film: »Capajev«. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino od 8. do 14. leta šest Disneyevih filmov pod naslovom: »Zalgrajmo in zapojmo«. Redne predstave vsak delavnik ob 15. uri. Dopoldanske predstave samo do nočnega. Predprodaja vstopnic in rezervacija predstav za šole vsak delavnik od 14-18 pri blagajni Mladinskega kina. Vstopnina enotna: 10 dinarjev.

KINO »LITOSTROJ«: Švedski film: »Zaradi moje ljubezni«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »ŠIŠKA

Ameriški barvni film

»Gimeronska roža«

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

V glavni vlogi Stewart Granger in Eleanor Parker. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

VESTI IZ KRANJA

Sreda, 8. febr., ob 20: »Velika beseda« ob 90-letnici ustanovitve Citalnice Kranjske in v Prešernov spomin. Premiera. Red premierski in izven. Četrtek, 9. febr., ob 15 za šole in gimnazije, ob 20 izven: »Neiztroheno srce«, kulturna prireditev v spomin 107-letnice smrti dr. Franceta Prešerna. Petek, 10. febr., ob 20: »Velika beseda« ob 90-letnici ustanovitve Citalnice Kranjske in v Prešernov spomin. Izven.
Sobota, 11. febr., ob 16: »Neiztroheno srce«, kulturna prireditev v spomin 107-letnice smrti dr. Franceta Prešerna. Za šole.
Nedelja, 12. febr., ob 18: Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«. Izven in za podež.

KINO

»STORČI«: Angleški barvni film: »Vladi prihajajo«. Predstavi ob 16 in 18. Ob 21 francoski barvni film: »Rdeči in črni«. I. del. V glavni vlogi Daniel Gelin in Danielle Darrieux.
»SVOBODA«: Francoski barvni film: »Rdeči in črni«. I. del. Predstava ob 19.

VESTI Z JESENIC

Zdravniška dežurna služba
Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Breda Setina, Tavcarjeva ulica 11.

KINO

»RADIO«: Ameriški barvni film: »Gipsy — črni konj«. Predstavi ob 18 in 20.
»FLAVZA«: Ameriški barvni film: »Hondo«. Predstavi ob 18 in 20.

RADIO LJUBLJANA

Spored za torek, 7. februarja.
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.20 Na predlog za vas je: dilifiki — 6.25 Reklame — 6.35 Pri- ljubljene popevke — 7.10-7.20 Zgodovinski zvoki — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Mail koncert — 11.45 Ciecibanom — dober dan! — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmečka univerza — Ing. Jakob Ferjan: Kako izboljšati rejo prašičev — 12.40 Kratkotrajni sporod — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.20 Od melodije do melodije — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Kvartet Mojmir Septa — 15.30 Utrinki iz literature — Ferdo Kozak: Popotoval sem v domovino — 15.45 Lepa melodije — 16.00 Tečaj esperantskega jezika — 17. letkija — 18.10 Iz opernega sveta — 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Znanje-politični feljton — 18.15 Kratke klavirske skladbe — 48.30 Sportni tednik — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Tedenski notranje-politični pregled — 20.10 Domače pesmi in napetvi — 20.20 Radijska igra — Dickens: Veliki pričakovanje — 21.30 Solistične skladbe jugoslovenskih skladateljev — 22.15-23.00 Zaplešimo — UKV program: Nočni koncert — 23.00-23.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba)

KINO »KOMUNA«

Italijanski barvni film

»Turek Napolitanec«

Tednik: Filmske novice št. 5. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Toto in Isa Barzizza. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOVA«: Angleški film: »Vitez iz lepenke«. Tednik samo pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineje istega filma. V glavni vlogi: Margaret Lockwood in Jerry Desmond. Danes zadnjikrat.

KINO »VIC«: Ameriški barvni film: »Mostišče«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Tony Curtis in Mary Purphy. — V soboto, 11. febr., ob 22 premiera: »Bistre glave«. V glavni vlogi Stan Laurel in Oliver Hardi.

Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Jugoslov. kinoteka predvaja sovjetski film: »Capajev«. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino od 8. do 14. leta šest Disneyevih filmov pod naslovom: »Zalgrajmo in zapojmo«. Redne predstave vsak delavnik ob 15. uri. Dopoldanske predstave samo do nočnega. Predprodaja vstopnic in rezervacija predstav za šole vsak delavnik od 14-18 pri blagajni Mladinskega kina. Vstopnina enotna: 10 dinarjev.

KINO »LITOSTROJ«: Švedski film: »Zaradi moje ljubezni«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAVA«

Ameriški barvni film

Scaramouche

V glavni vlogi Stewart Granger in Eleanor Parker. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA

Torek, dne 7. februarja: lekarna »Planika«, Glavni trg 28.
Sreda, dne 8. februarja: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Lilije«. UDRANK: Jugosl. film: »Pot prijateljstva«. Potovanje maršala Tita po Afriki.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 7. febr., ob 19:30: Loreca: »Marianna Pineda«. Red 218.
Sreda, 8. febr., ob 19:30: Rossini: »Seviljski brivci«. Red LMS-2.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Torek, 7. febr., ob 15:30: M. Mikeln: »Atomske bombe ni več«. Zaključena predstava za II. gimnazijo.
Sreda, 8. febr., ob 19:30: G. Axelrod: »Sedem let skomine«. Gostovanje v Zalcu.
Četrtek, 9. febr., ob 15: R. Markinović: »Glorija«. III. srednješolski abonma.
Petek, 10. febr., ob 15 in 20: R. Markinović: »Glorija«. — Gostovanje v Ljubljani.
Sobota, 11. febr., ob 15:30: M. Mikeln: »Atomske bombe ni več«. Zaključena predstava za I. gimnazijo.
Nedelja, 12. febr., ob 15:30: M. Mikeln: »Atomske bombe ni več«. Izven.

KINO

»UNION«: Angleški film: »Očka, vrni se«. Predstavi ob 18 in 20.
»DOM«: Brazilski film: »Sinha Moca«.

VESTI IZ TRBOVELJ

O potovanju po Ameriki bo ta ponedeljek ob 17. uri v Domu SZDL predvaljal član Republiškega sveta sindikatov Slovenije tov. Joža Plevnik. Predavanje je iz cikla izobraževalnih in vzgojnih predavanj, ki jih vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu prireja občinski odbor SZDL.

O izvoru religije bo v četrtek 9. t. m. ob 18. govori v dvorani Doma »Svoboda II« predsednik Zveze »Svoboda in prostevnih društev tov. Ivan Rogent.

Rezervni oficirji v Trbovljah imajo 8. t. m. ob 17. v svojih klubskih prostorih zanimivo predavanje o novi pehotni oborožitvi.

VESTI IZ PTUJA

Zdravniška dežurna služba: Vsak dan od 16. do 7. jutraj in steer vse parne dneve v mesecu dr. Matko Murgo, Bežjakova 8, v neparnih dneh pa dr. Franc Rakus Ormoška c. 24.

KINO

Ameriški film: »Sanjavi ljudje«.

DROBNI OGLASJ

PREKLIC. Preključujem in obžalujem vse zaljivke, ki sem jih izrekel tov. Ivanu Zupanu. Stanko Zibert, Breg

Čedalje višje stolpe grade

Gradbeni inženirji že razmišljajo o stolpih, visokih nad 1000 m

Najvišje zgradbe, kar jih je zdaj na svetu, so televizijski stolpi. Kakor tenke igle iz jeklenih cevi ali betona stoje na prostem ne zato, ker so jih hoteli gradbeni mojstri zgraditi tako visoko v lovu za rekordom, marveč ker morajo biti tako visoki. Najvišji televizijski stolp imajo zdaj v mestu Montgomery v severnoameriški državi Alabami. Visok je 562 m. V prihodnjih letih pa bodo zgradili še višje televizijske in druge stolpe. O enem stolpu, ki ga bodo zgradili za svetovno razstavo v Bruslju, smo že poročali. Visok bo 635 m. Gradbeni inženirji pa že razmišljajo o stolpih, visokih nad 1000 m.

Belgijci nameravajo v Bruslju zgraditi visok stolp, dvakrat višji od Eifflovega. Temelj stola bo v premeru 100 m. Na vrhu stola bodo antene. Na sliki maketa te zgradbe

Tako visoke televizijske stolpe zahtevajo posebni razlogi. Aparat za sprejemanje slik mora biti v ustreznem razmerju z oddajno anteno. Čim višji je televizijski stolp, tem več televizijskih aparatov lahko posreduje gledalcem slike. Na ravnem imajo 300 m visoki stolpi 60 km široko področje, 480 m visoki pa samo 100 km.

Dokler niso leta 1889 zgradili Eifflovega stola v Parizu, najvišja poslopja na svetu niso bila namenjena nobenemu posvetnemu cilju. Tri najvišja in najpomembnejša so bila dotlej: leta 2400 pred našim štetjem zgrajena Keopsova piramida, visoka 146 m, leta 1520 zgrajena cerkev sv. Petra v Rimu, visoka 142 m in zvonik katedrale v Ulmu, visok 161 m. Celo Eiffel ni imel s svojim stolpom pred očmi nobenega konkretnega cilja. Hotel je samo pokazati, kaj zmore takratna tehnika. Sele ameriški nebotičniki v naših časih so imeli gospodarske cilje. V velikih ameriških mestih so gradbene parcele silno drage in zato grade tam nebotičnike. Še pred nekaj leti je bil najvišji leta 1931 zgrajeni 102 nadstropni Empire State Building v New Yorku, visok 380 m.

Docela nov razvoj pa vidimo zdaj pri betonskih stolpih. Prvi tak stolp so zgradili v Stuttgartu za radijske oddaje. Stolp stoji na 230 m visokem griču in visok je 216 m. Od tega je 60 metrov betonskega stola, 56 pa žičnega. V zemljo sega 8 metrov, njegov okrogli podstavek pa meri v premeru 27 m. Na vrhu betonskega dela je razen oddajnih prostorov tudi restavracija za 170 gostov, nad njo pa velika razgledna terasa za 300 ljudi. Dvigala lahko pripeljejo na vrh stola v eni uri 750 obiskovalcev. Tudi v najhujšem viharju se ziblje ta stolp le toliko, da človek komaj čuti. Seveda pa so morali graditelji premagati marsikatero težavo, preden so stolp zgradili. Načrte zanj je napravil dr. ing. Fritz Leonhardt. Blizu vzhodnega Berlina pa gradijo podoben betonski stolp.

mu cilju. Tri najvišja in najpomembnejša so bila dotlej: leta 2400 pred našim štetjem zgrajena Keopsova piramida, visoka 146 m, leta 1520 zgrajena cerkev sv. Petra v Rimu, visoka 142 m in zvonik katedrale v Ulmu, visok 161 m. Celo Eiffel ni imel s svojim stolpom pred očmi nobenega konkretnega cilja. Hotel je samo pokazati, kaj zmore takratna tehnika. Sele ameriški nebotičniki v naših časih so imeli gospodarske cilje. V velikih ameriških mestih so gradbene parcele silno drage in zato grade tam nebotičnike. Še pred nekaj leti je bil najvišji leta 1931 zgrajeni 102 nadstropni Empire State Building v New Yorku, visok 380 m.

Docela nov razvoj pa vidimo zdaj pri betonskih stolpih. Prvi

Angleško društvo za varstvo ptic je pred kratkim opravilo koristno delo, ko je rešilo pred gotovim poginom večje število labodov. Le-ti so na Temzi zašli v vodo, pokrito z oljem, ki jim je zalopilo perutnice. Pravočasna intervencija jih je rešila. Na sliki vidimo člane Društva, ki skrbno čistijo uboge živali.

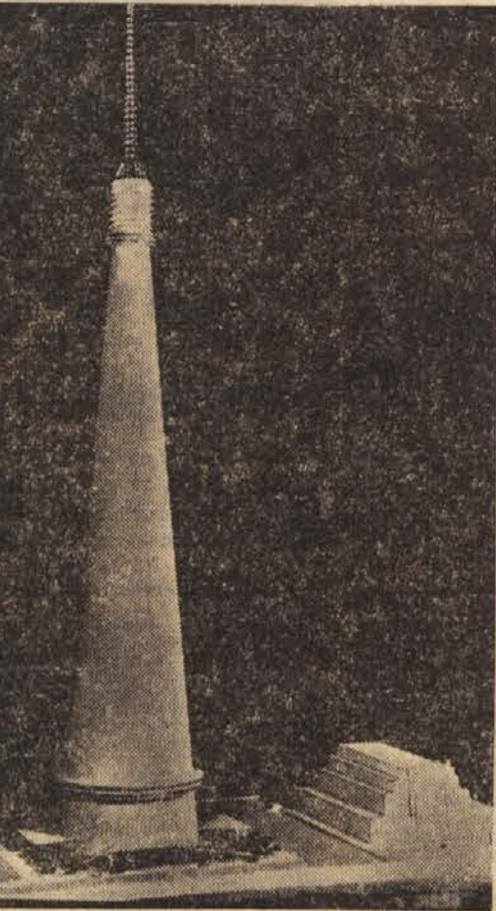
Drobne ZANIMIVOSTI

UPORABA ATOMSKEGA ŽARCENJA ZA PROUCEVANJE CLOVESKEGA SRCA

Združjenje bojevnikov ZDA je v svoji bolnišnici v Bronxu v New Yorku odkrilo nov in nagen način, da z atomskim žarčenjem ugotove utripanje človeškega srca in krvni obtok. Novi način bo zamenjal sedanji, po katerem uporabljajo barvanje. Po novem načinu vbrizgajo v bolnikov krvni obtok neznano količino radioaktivne snovi. Potem napeljejo kri iz bolnikov arterije v posebno konstruiran Geigerjski števec in pogledajo na platno osciloskopa, kakšni so znaki.

MOCNA STEKLENA POSODA ZA GOSTINSTVO

Neka angleška tvrdka je začela izdelovati novo vrsto stekla, ki bo gostinski podjetjem zelo dobrodošlo. O njem izdelovalci trdijo, da je dva- do trikrat močnejše od vseh drugih vrst stekla. S skodelico iz novega stekla lahko udarimo po keramični skodelici, pa se ne razbije. Na skodelicah in krožnikih iz novega stekla se tudi bakterije ne drže, ker v njih ni dovolj razpok. Poleg tega se na njem ne drže, da sebnovo zaščito pa je pri tem, da lahko posodo iz novega stekla vsak čas umijemo tako temeljito, da ne ostane na njej niti najmanjšega sledu prahu ali nesnage. Običajni kvartarni krožnik posujemo s fluorescenčnim prahom, potem pa ga obrisamo. Prah je neviden, dokler krožnik ni izpostavljen vplivu ultravijoličnih žarkov. Tedaj vidimo prah v drobnih praskah in razpokah. Bakterije ostanejo na krožniku tudi po umivanju. Krožnik iz novega stekla pa ostane docela čist tudi potem, ko ga posujemo s fluorescenčnim prahom in obrisamo, ker v njem ni nobenih razpok.

Angleži imajo novo sredstvo PROTI OTROŠKI PARALIZI

NAD POL MILIJONA OTROK BO CEPLJENIH MED JANUARJEM IN FEBRUARJEM

samo otroke tiste starosti, ki so najbolj dovzetni za to bolezen, hkrati pa napraviti načrt za cepljenje še ostalih. Cepljenje bo prostovoljno pod nadzorstvom angleške zdravstvene službe, organizirale pa ga bodo lokalne oblasti, ki so zadolžene narediti razpored in določiti otroke, ki pridejo v poštev, ali same ali pa na prošnjo staršev.

Seveda pa ni zagotovljeno, da cepljena oseba ne bo mogla ob posebnih okoliščinah dobiti otroške paralize, toda vseeno bo cepivo nudilo dovolj gotovo zaščito. Vsekakor pa Angleži upajo, da bodo lahko v teku časa s svojo proizvodnjo zadovoljili domače potrebe in ne bodo več odvisni od uvoza.

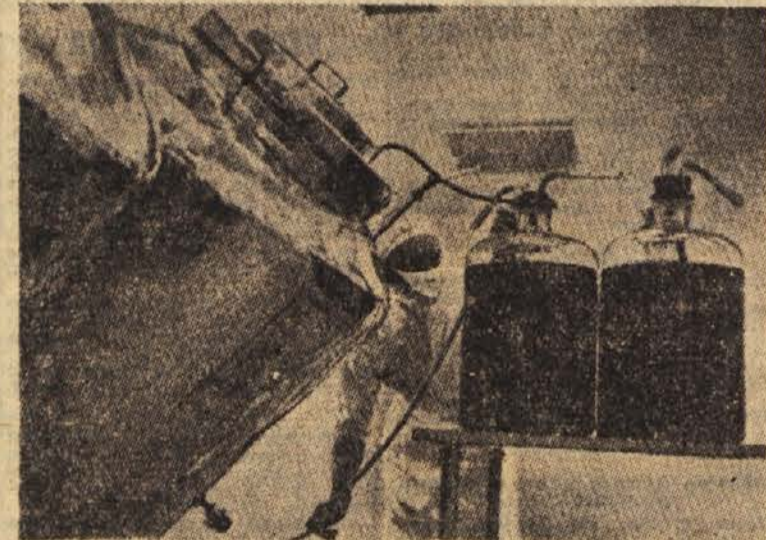
Minister za zdravstvo Velike Britanije je pred kratkim sporočil, da Angleži razpolagajo z novim cepivom proti otroški paralizi — »najboljšim na svetu«.

Angleži upajo, da bodo lahko s tem cepivom cepili nad 500.000 otrok od januarja do junija. Številka 500.000 pa pomeni samo eno desetino otrok po vsej Britaniji, ki so v dobi, najbolj sprejemljivi

za otroško paralizo. Toda oskrba s tem češnjevordecim cepivom je trenutno še omejena. Zato bo od januarja do junija moč cepiti

Letalo brez kril

Na nedavni konferenci angleških inženirjev, strokovnjakov za letalsko industrijo, je bilo v nekem referatu rečeno, da ni izključeno, da letala bodočnosti sploh ne bodo imela kril. Razen tega bodo spojine titana ali pa zelo trdo jeklo pri graditvi letal najbrž zamenjale lahke spojine. Angleški strokovnjaki so prišli do sklepa, da bodo lahko krila letal čedalje tanjša in krajša, dokler potreba po njih sploh ne bo odpadla.

Iz steklenih posod se cepivo pretaka v posebne kotle, iz katerih po mešanju dobe novo angleško cepivo proti otroški paralizi

NA KRATKO
Vprašanje: Ali je cepivo na razpolago vsem?
Odgovor: Ne takoj. Cepivo je zaenkrat rezervirano za otroke rojene leta 1947 do 1954.
Vprašanje: Ali se cepivo lahko dobi pri zdravnikih?
Odgovor: Ne še. Starši morajo svoje otroke za cepljenje prijaviti lokalnim zdravstvenim organom.
Vprašanje: Kakšen je postopek pri cepljenju?
Odgovor: Dve injekciji kot običajno v roko in v ne manj kot tritedenskem presledku. Eventuelno še tretja.
Vprašanje: Koliko časa traja zaščitna doba?
Odgovor: Zdravniki še niso sigurni.
Vprašanje: Pa je to gotova zaščita proti otroški paralizi?
Odgovor: Ne. Nekateri otroci lahko še dobe to bolezen, vendar je njena moč zelo, zelo zmanjšana. Sicer pa vse lahko pove samo praksa.

SKOZI SNEG IN VIHAR

91. Vračali so se molče. Vsak se je ukvarjal s svojimi mislimi. Marko si je grizel ustnice. Če stvar uspe, bo vse dobro. Kaj pa, če se ponesreči? Plaz jih lahko prevrzi in se sproži v najbolj neugodnem trenutku! Zelo malo verjetno je, da bi tiste, ki bodo tedaj v njegovem dosegu, potegnili živje izpod snega. Odgovornost bo padla predvsem nanj. Tudi če bo mrtov. Njemu so zaupali vodstvo skupine.

92. Tovariši so uganili njegovo misel. Edon mu je položil roko na ramo in dejal: »Možemo ga zrušiti. Brez omahovanja. Izbiramo lahko samo med lastnim tveganjem in veliko nesrečo, ki se lahko zgodi, če se bo plaz utrgal nepričakovano.« Pomolčal je in dodal: »Svoja življenja tvegamo, da bi rešili druge. V tem je smisel in lepota reševalskega poklica. Očitati bi nam mogli samo, če bi zdaj ravnali drugače.«

93. Po kosilu so posedali pred karavlo in se nemirno ozirali po dolini. Razstreliva še ni bilo od nikoder. Po nebu so se spet podili redki oblaki in od časa do časa prekrili sonce. Plaz je tedaj dobil še bolj mrko in sovražno lice. »Kakor da bi prežal, kdaj lahko napravi čimveč nesreče,« je menil nekdo. »Le kod hodil sol z razstrelivom?« je skrbelo drugega. »Da se mu ni kaj pripetilo?«

BOJ proti AMERIŠKEMU PODZEMLJU

Od uličnega stražnika do prvega meščana New Yorka

Nastop W. O'Dwighera, priseljence, ki se je povzpел od uličnega stražnika do župana velikega mesta, je eno izmed dramatičnih poglavij zasliševanja pred senatnim odborom. Veleposlanik O'Dwigher je na poziv odbora prišel iz Mehike, da bi odgovoril na vprašanja o mnogih stvareh, med drugim tudi o tem, kako da kot oblastni tožilec ni mogel zbrati gradiva proti Albertu Anastaziju, enemu izmed glavnih predstavnikov »Društva za uboje«, kakor tudi o svojem obisku pri Franku Costellu v decembru 1942. leta. O'Dwigher je trdil, da je prišlo do tega obiska, ko je skušal kot polkovnik ameriškega letalstva odkriti Costellove zveze z nekim vojnim izsiljevalcem. Bilo je golo naključje, je rekel, da so bili med ostalimi gosti v Costellovem stanovanju tudi bivši član Kongresa in takratni vodja »Temeni Halla« (Demokratska organizacija newyorške oblasti) M. Kennedy, tajnik Temenija B. Stand in zastopnik A. Savarez. eden izmed precejšnjega števila sodnikov, s katerimi se je bil Co-

stello pobratil, in neki I. Sherman, ki so ga člani odbora opisali kot intimnega prijatelja Costella in O'Dwighera in o katerem je bilo v poročilu senatnega odbora rečeno: »Znani kvartopivec in izsiljevalčev pajdaš.« Vzlic O'Dwigherovemu prizadevanju, da bi navzočnost Kennedyja in ostalih funkcionarjev »Temenija« prikazal kot naključje, je njegov pajdaš Moran izjavil, da je proslil Kennedyja, naj organizira za njegovega šefa (O'Dwighera) sestanek s Costellom.

»Društvo za uboje«

O'Dwighera so v zvezi z načinom, kako je kot javni tožilec vodil preiskavo proti splošno znani organizaciji za uboje, temeljito zaslišali. Zaslišali so ga tudi o dogodivščinah v njegovi karieri, o kateri je neki senator rekel, da je »do neba smrdelca umazanija«. Trdo so prijeli tudi Franka Bolza, ki ga je bil O'Dwigher kot javni tožilec določil za svojega glavnega preiskovalnega organa in pozneje, ko je postal župan, za sedmega pomočnika policijskega komisarja. Glavna točka razprave je bila: ali sta O'Dwigher in Bolz napačno zasledovala vso to zadevo in tako omogočila Albertu Anastaziju, kolovodji organizacije za uboje, da se je ognil zasledovanju in kazni.

»Društvo za uboje«, ki so ga sami tolovaji imenovali »Kombinacija«, je bilo zločinska organizacija pod čvrstim vodstvom, odgovorna po mnenju preiskovalnih organov za smrt 120 do 150 ljudi, ki jih je pobila v letih 1930 in 1940. Anastazija so javno obdolžili, da je v »Društvo za uboje« neposredno zadolžen za delovanje odseka za likvidacije in da brez njegove odobritve ni bilo moč storiti nobenega uboja. Slišati je bilo tudi obdolžitve, da je eden glavnih kolovodij »kombinacije« John Adonis.

Skrivnostno »skakanje« skozi okno pred pričevanjem

Zločini »Društva za uboje« so naposled prišli na dan, ko je policija po priznanju nekaterih njegovih manj pomembnih članov zbrala neovrgljive dokaze proti tolovaju El Redisu. Le-ta je pozneje priznal, da je ubijal ljudi po Anastazijevih naročilih. Ko je spoznal, da ga čaka električni stol, so mu odpovedali živci in z O'Dwigherom se je domenil, da bo postal proti milejši kazni ovaduh. Na podlagi Redisovih obvestil so 8 tolovajev posadili na električni stol, 50 pa obsodili na težko ječo. Preden pa je mogel Redis nastopiti kot prič proti Anastaziju, je umrl skrivnostne smrti. Bil je pod zaščitnim nadzorstvom, toda ne kakor bi človek pričakoval, v zaporu, marveč

v sobanah nekega hotela na Cort Islandu. Nekega ranega jutra, ko ga je stražilo 6 policajev, je oblečen »odšle« skozi okno svojega hotela. Našli so ga mrtvega šest nadstropij niže. Skupaj z njim je za vedno »odšle« skoz okno tudi preiskava proti Anastaziju.

Tako so odstranili glavno pričjo proti Anastaziju, samega Anastazija pa nikoli niso prijeli, čeprav je senatni odbor zvedel, da je služil v ameriški vojski — kar ni bila skrivnost — v času, ko so mislili, da je pobegnil. In še nekaj: O'Dwigherov zaupnik, glavni zapisnikar v brooklynskem oblastnem tožilstvu, je poskrbel, da so iz policijskega arhiva izginile tiralice za Anastazijem in drugimi begunci v zvezi s preiskavo proti »Društvo za uboje«.

(Nadaljevanje jutri)

Na koncertu: »Spoštovano občinstvo, naslednja točka je »Lahka kavalerija« Franza Suppeja.«

»Dober dan, spoštovana gospa. Ali vi zelo poceni prodajate hišico s štirimi sobami?«

OBRAZI V HOLLYWOODU
 Mlada filmska igralka je prišla k Marlene Dietrich in jo solzno očmi prosila: »Ali bi mi hoteli pomagati? Ze tri leta si prizadevam dobiti vlogo, pa se še nikomur ni zdelo vredno ogledati moj obraz.«
 Tedaj jo je Marlene Dietrich dobrohotno objela in ji svetlovala: »Nositi morate krajša krila, potem pa bodo v Hollywoodu opazili tudi vaš obraz.«